

Käibemaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Sisukokkuvõte

Käibemaksuseaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu kohaselt kavandatakse lihtsustada väikeettevõtjate tegutsemist teistes liikmesriikides, võrdsustades liikmesriigis asukohta mitteomavate ettevõtjate ja asukohta omavate ettevõtjate käibemaksukohustuse tekkimisega seotud õigused ja kohustused.

Muudatuste eesmärk on vähendada Euroopa Liidus asuvate väikeettevõtjate halduskoormust, mis puudutab eri liikmesriikides tegutsemisel käibemaksukohustuse tekkimist ja täitmist. Kehtiva korra kohaselt on liikmesriikides kehtestatud käibe piirmäär, mille ületamiseni ei ole isikul kohustust ennast registreerida käibemaksukohustuslasena (edaspidi *maksukohustuslane*). See piirmäär kehtib üksnes liikmesriigis asukohta omavatele isikutele. Eestis on selleks piirmääraks 40 000 eurot. Ettevõtlusega tegeleva välisriigi isikul tuleb registreerida ennast maksukohustuslasena maksustatava käibe tekkimise päevast, st võrreldes asukohta omava ettevõtlusega tegeleva isikuga puudub tal õigus tegutseda maksukohustuslasena registreerimata kuni asjaomases riigis kehtiva käibe piirmäära ületamiseni. Selleks, et võrdselt kohelda nii liikmesriigis asukohta omavaid isikuid kui ka mitteresidente, kes omavad asukohta teistes liikmesriikides, kehtestatakse kord, mille kohaselt ettevõtja ei pea teises liikmesriigis tegutsedes ennast registreerima seal maksukohustuslasena samadel tingimustel, mis kehtivad selles teises liikmesriigis asukohta või püsivat tegevuskohta omavatele ettevõtjatele maksukohustuslasena registreerimiseks.

Muudatus vähendab üle piiride tegutsevate väikeettevõtjate halduskoormust. Käibemaksulaekumisele on muudatuse mõju vähene.

Lisaks näeb eelnõu ette kahe eraldiseisva maksudeklaratsiooni, käibedeklaratsiooni ja ühendusesisese käibe aruande liitmist üheks deklaratsiooniks, mille esitamise aluseks on senise vormi asemel andmekoosseisud. Muudatuse tulemusel väheneb maksukohustuslaste halduskoormus ja ka Maksu- ja Tolliameti (edaspidi *maksuhaldur*) töökoormus.

Muudetakse ka käibemaksuga maksustamise põhimõtet, mis puudutab uusi kasutusele võetud ehitisi. Muudatuse järgi tuleb maksustada ehitise esmast võõrandamist pärast kasutuselevõttu, kui see on kasutusel olnud kuni aasta. Muudetakse ka põhivara sisendkäibemaksu korrigeerimise korda. Käibemaksuseaduse (edaspidi *KMS*) kohaselt lähtutakse põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise prognoositavast osatähtsusest. Muudatuse kohaselt, kui põhivara kasutusele võtmisel tegelik kasutamine erineb prognoosist, tehakse kogu sisendkäibemaksu ümberarvestus, lähtudes selle esmasest kasutamisest.

Muudatustega tõhustatakse maksuhalduri tööd, väheneb maksukohustuslaste motivatsioon teha näilikke toiminguid ja kasvab käibemaksu laekumine.

Maksukorralduse seaduse (edaspidi *MKS*) muudatusega laiendatakse maksuhalduri pädevust teha järelevalvet väikeettevõtete erikorra rakendajate arvestuse pidamise ja aruandluskohustuse täitmise üle ning täiendatakse maksukohustuslaste registrit väikeettevõtete erikorda rakendavate isikute andmetega.

Eelnõu ettevalmistaja

Seaduse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna peaspetsialistid Aet Küläsalu (aet.kylasalu@fin.ee, tel 5885 1300) ja Sirje Pulk (sirje.pulk@fin.ee, tel 5885 1496). Eelnõu õigusekspertiisi tegi Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu mõju riigieelarve laekumisele hindas fiskaalpoliitika osakonna analüütik Rait Kiveste (rait.kiveste@fin.ee, tel 5885 1459). Keeleliselt toimetas eelnõu Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee, tel 5885 1468).

Märkused

KMSi muudatustega võetakse üle nõukogu direktiiv (EL) 2020/285, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) väikeettevõtete erikorra osas ning määrust (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ja teabevahetuse osas, mille eesmärk on teostada järelevalvet väikeettevõtete erikorra nõuetekohase kohaldamise üle (ELT L 62, 02.03.2020, lk 13–23)¹, ning nõukogu direktiiv (EL) 2022/542, millega muudetakse direktiive 2006/112/EÜ ja (EL) 2020/285 käibemaksumäärade osas (ELT L 107, 6.4.2022, lk 1–12)², mille norme liikmesriigid on kohustatud kohaldama alates 1. jaanuarist 2025. a. Väikeettevõtete erikorda puudutav direktiiv on seotud komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2021/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses väikeettevõtete erikorraga (ELT L 407, 17.11.2021, lk 27–36)³. Nimetatud määrusega kehtestatakse liikmesriikide vahel automaatse teabevahetuse kord, mis puudutab ettevõtjaid, kes kohaldavad teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi ega muu menetluses oleva seaduse eelnõuga.

Eelnõuga kavandatakse KMSi 2025. a 1. jaanuaril jõustuva redaktsiooni (RT I, 21.11.2023, 11) ja MKSi 2025. a 1. jaanuaril jõustuva redaktsiooni (RT I, 20.02.2024, 7) muudatused.

Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Väikeettevõtete erikord

KMSi muudatustega kavandatakse vähendada Euroopa Liidus asukohta omavate väikeettevõtjate halduskoormust. Selleks sätestatakse ettevõtlusega tegelevatele isikutele võimalus teises liikmesriigis tekkiva käibe korral rakendada väikeettevõtete erikorda, mis annab õiguse võrdselt teises liikmesriigis asukohta omava isikuga tegutseda selles liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimata. Ettevõtjal on õigus väikeettevõtete erikorda rakendada teises liikmesriigis tekkiva käibe korral, kui tema kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja ka teises liikmesriigis tekkiv käive ei ületa selles liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära.

2.2. Käibedeklaratsioon ja selle lisad

Maksuhaldur kavandab aastatel 2023–2025 arendusprojekti „Uus käibedeklaratsioon ja andmete edastamine XBRL GL formaadis“ elluviimisel maksukohustuslaste maksukohustuste täitmise

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32020L0285&qid=1697804221418>.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32022L0542&qid=1698844050298>.

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021R2007&qid=1698843656557>.

lihtsustamiseks ja ajakohastamiseks muuta käibedeklaratsiooni ja ühendusesisese käibe aruande rakendusi. Eelnõuga kavandatakse asendada senine vormipõhine käibemaksukohustuse deklareerimine andmepõhiseks, mis tähendab käibemaksukohustuse väljaarvutamiseks vajalike algandmete edastamise võimaluse loomist otse maksukohustuslase raamatupidamisest ja maksuhalduri poolt maksukohustuse välja arvutamist. Kui seni toimub deklaratsiooni genereerimine raamatupidamistarkvaras, siis muudatuse tulemusena liigub maksukohustuse väljaarvutamine maksuhaldurile. Maksukohustuslasel säilib võimalus esitada andmed käsitsi või failist, laadides selle e-MTA kliendirakenduses.

Eelnõuga kavandatakse liita KMSis kaks eraldiseisvat deklaratsiooni/aruannet käibedeklaratsioon (KMD) koos lisadega KMD INF A ja B osa (KMS § 27) ning ühendusesisese käibe aruanne (VD/VDP) (KMS § 28) – üheks deklaratsiooniks.

Käibedeklaratsiooni andmekoosseisu koostamisel lähtutakse põhimõttest, et maksukohustuslane esitaks andmeid ühe korra. Näiteks kehtiva korra kohaselt tuleb kauba ühendusesisene käibe deklareerida nii käibedeklaratsioonil kui ka ühendusesisese käibe aruandel. Muudatuse tulemusena deklareeritakse ühendusesisese käibe andmed üksnes käibedeklaratsioonil. Selliseid andmeid, mis on maksuhaldurile muude vorminõuete täitmise kaudu esitatud või on kättesaadavad teistest andmekogudest, andmekoosseisu ei lisata. Näiteks jääb ära autode arvu käibedeklaratsioonil deklareerimine, kuna vajaduse korral saab maksuhaldur andmed Transpordiameti registrist. Samuti jääb ära ühendusesisese käibe aruandele arvete koopiade lisamine. Ettevõtjale jääb lisaks x-tee kanali (masin-masin-liides) kaudu andmete edastamisele võimalus esitada andmeid ka käsitsi või failist laadides e-MTA kliendirakenduse kaudu.

2.3. Ehitiste maksuarvestus

Käibemaksuga maksustatakse uute ehitiste võõrandamist. Kasutusel olnud ehitisi ei maksustata, välja arvatud juhul, kui maksukohustuslane on valinud ehitise maksustamise. Nimetatud valikuõigus puudub eluruumide käibe maksustamisel. Uue ehitistena käsitatakse ehitist, mis ei ole veel kasutusele võetud. Muudatuse eesmärk on vähendada olukordi, kus uus ehitis võetakse lühiajaliselt või näiliselt kasutusse eesmärgiga võõrandada see ehitis käibemaksu tasumata. Muudatuse järgi loetakse uueks ehitiseks ka ehitist, mis võõrandatakse esmakordselt ühe aasta jooksul pärast esmast kasutuselevõttu. Eesmärk on vähendada ettevõtete motivatsiooni esitada näilikke tõendeid ehitise kasutamise kohta enne selle võõrandamist, et vältida ehitise võõrandamisel käibemaksu tasumist. Ehitise maksustamisel on maksukohustuslasel selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus, seega muudatus käibemaksu ei kumuleeri.

2.4. Põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestus

Kehtiva korra järgi lähtutakse põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel prognoosist, millises ulatuses hakatakse põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks. Seejärel korrigeeritakse põhivara soetamisel maha arvatud sisendkäibemaksu iga kalendriaasta lõpus, lähtudes sellest, kuidas seda põhivara tollel aastal on kasutatud. Selline kord annab põhjendamatu eelise nendele maksukohustuslastele, kes esialgu väidavad, et hakkavad põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks. Maksuhalduri töökogemuse kohaselt esitatakse valeandmeid eelkõige eluruumide prognoositava kasutamise kohta. Eelis tekib seetõttu, et maksustatava käibe tarbeks kinnisasja soetamisel saab maksukohustuslane sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi kohaselt, kuid hiljem maksuvaba käibe jaoks kasutamisel korrigeerib maha arvatud sisendkäibemaksu tegeliku kasutamise põhjal iga aasta lõpus 1/10 osas ehk maksab tagastatud sisendkäibemaksu riigile tagasi kümne aasta jooksul. Maksuhalduril on maksukohustuslase ehitise kasutamise

prognoosi väga raske kontrollida ning enamasti eluruumi soetamisel makstav käibemaks tagastatakse maksukohustuslasele. Samas on ka juhuseid, kui maksukohustuslane plaanibki ehitada eluruumid müügiks, kuid plaan muutub ja ta annab need hoopis maksuvabalt üürile. Muudatuse kohaselt tuleb isikul põhivara kasutusele võtmisel teha kogu sisendkäibemaksu ümberarvestus selle põhjal, milleks see esmalt kasutusele võetakse. Eesmärk on sisendkäibemaksu mahaarvamine seada sõltuvusse sellest, milleks põhivara tegelikult kasutama hakatakse, mitte sellest, kuidas prognoositakse põhivara kasutamist. Eesmärk on ka vähendada maksuhaldurile valeinfo andmist soetatud põhivara kasutamise kavatsuse kohta ning vähendada maksuhalduri töökoormust ja suurendada käibemaksu laekumist.

2.5. Väljatöötamiskavatsuse koostamine

Seaduseelnõu koostati eelneva väljatöötamiskavatsuseta. Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkti 2 kohaselt ei nõuta seaduseelnõu väljatöötamiskavatsust, kui eelnõu käsitleb Euroopa Liidu (edaspidi *liit*) õiguse rakendamist ja kui eelnõu aluseks oleva liidu õigusakti eelnõu menetlemisel on sisuliselt lähtutud lõikes 1 sätestatud nõuetest. Nõukogu direktiivide (EL) 2020/285 ja 2022/542 põhimõtete rakendamiseks tuleb liikmesriikidel võtta vastu asjakohased normid ja avaldada need hiljemalt 2023. aasta 31. detsembriks. Nimetatud direktiivide ülevõtmine direktiivis sätestatud tähtaega järgides on liikmesriigile kohustuslik ning selleks ei ole liikmesriigile jäetud diskretsiooni.

Väikeettevõtete erikorda puudutavat mõju on hinnatud Euroopa Komisjoni dokumendis SWD(2018) 9⁴, mille kommenteeritud kokkuvõte on esitatud komisjoni töödokumendis SWD(2018) 11⁵.

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon arutas väikeettevõtete käibemaksu erikorda käsitleva nõukogu direktiivi eelnõu⁶ (COM(2018) 21) 2018. aasta 23. märtsi istungil⁷. Komisjon otsustas toetada kooskõlas rahanduskomisjoni arvamusega⁸ Vabariigi Valitsuse 2018. aasta 1. märtsil vastuvõetud seisukohti väikeettevõtete käibemaksu erikorda käsitleva nõukogu direktiivi eelnõu kohta⁹. Valitsus toetas nimetatud eelnõu eesmärke ja eelnõuga planeeritavaid väikeettevõtetele maksuvabastuse kohaldamise põhimõtteid. Valitsus ei toetanud nõuet, mis kohustaks maksukohustuslasest väikeettevõtja käibemaksuga maksustamise perioodiks kehtestama ühte kalendriaastat ning väikeettevõtjale lihtsustatud korras maksukohustuslasena registreerimise numbriga saamist. Eelnõu menetluse käigus Euroopa Liidu Nõukogus jäeti nimetatud nõuded direktiivi tekstist välja.

Käibedeklaratsiooni vormi asendamine andmekoosseisudega lihtsustab nendel ettevõtjatel andmete esitamist, kes soovivad oma aruandlust automatiseerida ja esitada andmed masinmasin-liidest kasutades andmete, mitte vormi põhjal. Seega muudatus laiendab ettevõtjate võimalusi käibeandmete esitamiseks. Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punkti 5 kohaselt ei ole seaduseelnõu väljatöötamiskavatsus nõutav, kui seaduseelnõu seadusena rakendamiseks ei kaasne olulist õiguslikku muudatust või muud olulist mõju.

Ehitiste ja põhivara maksuarvestuse muudatuse rakendamisega ei kaasne olulist õiguslikku

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018SC0009&qid=1698844890358>.

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018SC0011&qid=1698845024238>.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018PC0021&qid=1707909627044>.

⁷ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/771db735-361e-4d0d-845e-f80e986c8733>.

⁸ <https://www.riigikogu.ee/tegevus/dokumendiregister/dokument/864e1192-23fc-4d0e-96df-76b44783f386>.

⁹ <https://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/b70555fe-015e-47df-a29e-7d5d7e8b93ca>.

muudatust ega muud olulist mõju (hea õigusloome ja normitehnika eeskirja § 1 lõike 2 punkt 5).

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Eelnõu § 1 punktid 1 ja 5 – KMSi § 2 lõike 3¹ punkt 5, § 15 lõige 3¹

Planeeritavast KMSi §-de 27 ja 28 muudatustest, mille kohaselt lisatakse ühendusesisese käibe aruanne edaspidi käibedeklaratsiooni koosseisu, asendatakse KMSis kasutatav nimetus „ühendusesisene käibe aruanne“ nimetusega „käibedeklaratsioon“.

3.2. Eelnõu § 1 punktid 2, 13–15 ja 24 – KMSi § 3 lõige 7, § 21 ja § 29 lõige 12

KMSi § 3 lõikes 4 on sätestatud maksukohustuslase maksukohustus ehk on loetletud tehingud, millelt peab maksukohustuslane arvestama ja maksma käibemaksu. Eestis tekkiva käibe korral maksustatakse lisaks maksukohustuslase enda käibe ka teenuste ja kaupade saamist ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult. Seega maksukohustuslane peab arvestama käibemaksu ka juhul, kui käive tekib välisriigi isikul, kuid maksukohustus on kauba või teenuse ostjal. Lõikes 5 on nimetatud tehingud ja toimingud, millelt tekib maksukohustus piiratud maksukohustuslasel. Ka piiratud maksukohustuslasena registreeritud isikule sarnaselt maksukohustuslasena registreeritud isikuga rakendub maksukohustus teenuste ja kaupade saamisel ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult. Piiratud maksukohustuslase puhul tähendab maksukohustus reaalselt käibemaksu maksmise kohustust, mitte üksnes arvestust, kuna tal puudub sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus.

Muudatusega nähakse ette, et maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreeritud isikul ei teki siiski maksukohustust, kui teenus või kaup, sealhulgas kokkupandav kaup, saadakse ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on kauba või teenuse arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“.

Seetõttu muudetakse ka KMSi §-s 21 sätestatud piiratud maksukohustuslasena registreerimise korda. Muudatustega lõigetes 1–2¹ sätestatakse, et piiratud maksukohustuslasena registreerimise kohustust ei teki, kui teenus saadakse teise liikmesriigi isikult, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“. Sellisel juhul ei arvata ka soetatud kauba maksustatavat väärtust ühendusesiseselt soetatud kaupade piirmäära arvestusse.

Koosmõjus KMSi § 3 lõikega 7 muudetakse ka KMSi § 29 lõiget 1. Muudatusega jääb piiratud maksukohustuslase tasumisele kuuluva käibemaksusumma arvestusest välja kaupade ja teenuste maksustav väärtus, kui müüja on teise liikmesriigi isik, kes on oma asukoha liikmesriigi maksuhaldurilt saanud Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks õiguse ja ta on kauba või teenuse arvele märkinud erikorra rakendaja registreerimisnumbri järelliitega „EX“.

Näiteks: Eestis registreeritud maksukohustuslane tellib Läti ettevõtjalt reklaamiteenust. Üldreegli kohaselt tuleb Eestis registreeritud maksukohustuslasel sellise teenuse saamisel rakendada pöördmaksustamist ehk arvestada sellelt teenuselt käibemaks. Kui seda teenust kasutatakse maksustatava käibe tarbeks, on maksukohustuslasel õigus ka sisendkäibemaksu maha arvata. Kui teenuse osutaja on Lätis registreeritud väikeettevõtete erikorra rakendajana ja talle on antud õigus erikorda Eestis rakendada, siis teenuse saajal Eestis selle teenuse saamisel maksukohustust ei teki. Sellisel juhul märgib Läti ettevõtja arvele registreerimisnumbri järelliitega „EX“, mis näitab, et tal ei teki Eestis maksukohustust ja seda ei teki ka pöördmaksustamisena temalt teenuse saajal.

3.2. Eelnõu § 1 punktid 3 ja 4 – KMSi § 10

KMSi § 10 lõike 2 punktides 2 ja 2¹ ning lõike 4 punktides 2 ja 2¹ on sätestatud käibe tekkimise koht, kui osutatakse kultuuri-, kunsti-, spordi-, haridus-, teadus- või meelelahutusüritusteenust või messi või näitusega seotud teenust või nimetatud üritustele sissepääsu teenust või sissepääsuteenusega seotud kõrvalteenust. Selliste teenuste käibe tekkimise koht on erinevalt üldreeglist ürituse toimumise koht.

KMSi muudatusega täpsustatakse, et ürituse toimumise kohast lähtudes ei määrata käibe tekkimise kohta, kui teenus osutatakse voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt. Virtuaalselt osutatavad teenused on elektroonilised teenused ja maksustatakse selliste teenuste maksustamise reeglite järgi.

Samuti muudetakse KMSi § 10 lõike 2 punkti 2 ja lõike 4 punkti 2, mis käsitlevad üritustega seotud teenuste käibe tekkimise kohta, kui teenus osutatakse isikule, kes ei ole maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreeritud isik või ettevõtlusega tegelev ühendusevälise riigi isik. Muudatusega täpsustatakse, et ürituse toimumise kohast lähtudes ei määrata käibe tekkimise kohta, kui üritus edastatakse voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt. Kui kultuuri-, kunsti-, spordi-, haridus-, teadus- või meelelahutusüritusteenust või messi või näitusega seotud teenust osutatakse isikule, kes ei ole maksukohustuslasena ega piiratud maksukohustuslasena registreeritud isik ega ettevõtlusega tegelev ühendusevälise riigi isik, siis sellise ürituse edastamisel voogedastuse teel või muul viisil virtuaalselt on teenuse osutamise kohaks isiku elu- või asukoht.

Näiteks: kui näituse füüsilise toimumise koht asub Eestis, kuid seda näitust on võimalik lisaks füüsiliselt näitusesaali külastamisele külastada ka virtuaalselt, siis sellise virtuaalse näituse külastusõiguse müümisel on teenuse osutamise koht teenuse saaja elu- või asukoht või püsiv tegevuskoht. Kui sellise teenuse saaja on teise liikmesriigi maksukohustuslane, siis teenus maksustatakse Eestis 0% määraga ja maksukohustuslasest teenuse saajal tekib teises liikmesriigis sellelt teenuselt maksukohustus. Kui sellise teenuse saaja on teise liikmesriigi füüsiline isik, siis Eestis asuval teenuse osutajal tekib teenuse saaja riigis maksukohustus juhul, kui isiku piiriülene KMSi §-s 10¹ sätestatud käibe ületab 10 000 eurot kalendriaastal.

Seega kokkuvõtteks: olenemata üritustega seotud teenuste saaja isikust on selliste teenuste virtuaalsel osutamisel teenuse osutamise koht teenuse saaja elu- või asukoht või püsiv tegevuskoht.

KMSi asjaomaste sätete muutmise tingib käibemaksudirektiivi artiklite 53 ja 54 täpsustamine, et ühtlustada liikmesriikide maksustamise praktikat. Eestis muudatus kehtivat korda ei muuda, kuna voogedastuse teel või virtuaalselt osutatavate teenuste osutamise koht määratakse kehtiva korra kohaselt teenuse saaja asukohast lähtudes KMSi §-s 10¹ sätestatud elektroonilise side teenuse ja elektrooniliselt osutatava teenuse käibe tekkimise koha reeglite järgi.

3.3. Eelnõu § 1 punkt 6 – KMSi § 16 lõike 2 punkt 3

KMSi § 16 lõike 2 punkti 3 järgi on ehitise müük üldjuhul maksuvaba, kuid tuleb maksustada ehitist, mis ei ole veel kasutusele võetud ehk uut ehitist. Käibemaksudirektiivi artikli 12 lõike 2 kohaselt võib liikmesriik uue ehitise määramisel kohaldada muid kriteeriume kui ehitise esmane kasutuselevõtt, näiteks ajavahemik esmasest kasutuselevõtust kuni järgmise võõrandamiseni, kusjuures see vahemik ei või ületada kaht aastat. Seda võimalust kasutab mitu liikmesriiki, näiteks Leedu, Poola, Sloveenia, Horvaatia, Hispaania, Madalmaad. Muudatuse järgi tuleb maksustada ka ehitise esmast võõrandamist pärast kasutuselevõttu, kui kasutuselevõtt ei ole möödunud rohkem kui üks aasta. Näiteks kui ehitist soetatatakse 2. jaanuaril 2025. a, kasutusele võetakse 5. aprillil 2025. aastal ning võõrandatakse 5. aprillil 2026.a, siis sellise ehitise võõrandamist tuleb maksustada. Kui võõrandamine selle näite puhul

toimub 6. aprillil 2026. a, siis sel juhul ehitise võõrandamist ei pea maksustama. Uue ehitise käsitluse muutmise eesmärk on vähendada olukordi, kus uus ehitist võetakse näilikult kasutusele ning mõne aja pärast müüakse käibemaksu tasumata. Sama põhimõtet rakendatakse ka ehitisele, mis on oluliselt parandatud. Sel juhul tuleb ehitist maksustada, kui see võõrandatakse aasta jooksul pärast parendamisele järgnevat taaskasutuselevõttu.

3.4. Eelnõu § 1 punktid 7, 9, 30 ja 31 – KMSi § 19 lõiked 1 ja 2 ning § 44

KMSi § 19 lõikes 1 on sätestatud maksustatava käibe piirmäär, mille ületamisel on isikul kohustus ennast registreerida maksukohustuslasena. Muudetakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestamise aluseid. Eestis maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusse arvatakse üksnes käive, mille tekkimise koht on Eestis. Loetelu tehingutest, mis arvatakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusse, sätestatakse KMSi § 19¹ lõikes 3. Võrreldes kehtiva korraga lisatakse piirmäära arvestusse kindlustus- ja finantsteenuste ning kinnisasja kasutusse andmise ja kinnisasja käive, kui need ei ole juhusliku iseloomuga. Juhuslikud tehingud on sellised tehingud, mis ei kuulu isiku tavapärase kutsetegevuse hulka ning millel on ettevõtja kogukäibe suhtes vaid teisejärguline või juhuslik tähtsus (Euroopa Kohtu kohtuasi C-716/18). Endiselt ei arvata piirmäära hulka põhivara käivet. Kuna piirmäära arvestusse arvatakse üksnes selline käive, mille tekkimise koht on Eestis, jääb võrreldes kehtiva korraga käibe piirmäära arvestusest välja näiteks KMSi § 10 lõike 4 punktis 9 nimetatud teenuse käive, kui teenust (näiteks tõlke-, konsultatsiooni- või õigusteenus või transpordivahendi lühiajaline renditeenus) osutatakse teise liikmesriigi maksukohustuslasele või piiratud maksukohustuslasele või ettevõtlusega tegelevale välisriigi isikule. Isikul ei teki siiski maksukohustuslasena registreerimise kohustust, kui kogu tema käibe moodustab maksuvaba käive ja nullprotsendise käibemaksumääraga maksustatav käive, välja arvatud kauba ühendusesisene käive.

Maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestuspõhimõtte muudatuse põhjal muudetakse ka KMSi § 19 lõike 2 ning § 44 sõnastust ning viidatakse maksukohustuse tekkimise piirmäära arvestusel KMSi § 19¹ lõikes 3 sätestatud kalendriaasta käibe arvestuse aluseks olevale käibe. Käibe piirmäära arvestuse põhimõtete muutmise tingib kavandatud väikeettevõtete erikord (§ 19¹), mille kohaselt isikud arvestavad kogu liidus ühesugustel alustel aastakäivet nii oma asukoha liikmesriigis kui ka teistes liikmesriikides ning selle alusel saavad lisaks oma asukohariigile ka teistes liikmesriikides maksustatava käibe tekkimisel kohaldada väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust.

Internetipõhist kauplemiskohta omaval isikul, kes võimaldab ühendusevälise riigi ettevõtlusega tegeleval isikul võõrandada ühenduses maksukohustuslasena või piiratud maksukohustuslasena registreerimata isikule kaupu, tekib registreerimiskohustus maksustatava käibe tekkimise päevast. Internetipõhist kauplemiskohta omav isik täidab sel juhul maksukohustuse ühendusevälise riigi ettevõtlusega tegeleva isiku eest, kellele ei kohaldu maksukohustuse tekkimise piirmäär 40 000 eurot.

Isikud, kes rakendavad KMSi §-s 40, 41 või 42 sätestatud erikorda, mille kohaselt käibemaks arvestatakse kasumimarginaali alusel, siis käibe piirmäära arvestamisel tuleb lähtuda § 12 lõikes 1 sätestatud üldreeglist, mitte marginaali suurusest. Nimetatud erikordade alusel sätestatakse üksnes käibe maksustatava väärtuse määramise kord. Seega käibe piirmäära arvestusse arvatakse kõik tasud, mis kauba või teenuse eest saadakse või on saadud¹⁰.

3.5. Eelnõu § 1 punktid 8, 10 ja 11 – KMSi § 19 lõiked 1¹, 3 ja 4

¹⁰ Euroopa Kohtu lahend C-388/18.

KMSi § 19 täiendatakse uue lõikega 1¹, mille kohaselt on teise liikmesriigi ettevõtlusega tegeleval isikul maksustatava käibe tekkimisel Eestis õigus sarnaselt Eesti ettevõtjaga kohaldada väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust kuni kalendriaasta käibe piirmäära 40 000 euro ületamiseni, kui sellise isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Selleks, et nimetatud tingimustele vastav teise liikmesriigi isik saaks käibemaksukohustuseta Eesti tegutseda, tuleb tal esitada oma asukohariigi maksuhaldurile eelteade väikeettevõtete erikorra rakendamiseks. Kui selline isik rakendab juba mõnes teises liikmesriigis väikeettevõtjatele ettenähtud käibemaksuvabastust, siis Eestis käibemaksuvabastuse rakendamiseks peab ta esitama oma asukohariigi maksuhaldurile esitatud eelteade asjakohase muudatuse. Sellised eelteaded ja nende muudatused edastatakse automaatse infovahetuse teel elektroonilise süsteemi kaudu eeltes märgitud asjaomastele liikmesriikidele. Eeltes esitatud andmete alusel saab maksuhaldur hinnata isiku vastavust maksuvabastuse rakendamiseks kehtestatud tingimustele. Kui maksuhaldur kinnitab isiku käibemaksuvabastuse tingimustele vastavuse, siis isiku asukohariigi maksuhaldur annab isikule erikorra rakendamiseks registreerimisnumbri järelliitega „EX“ või eelteade muudatuse korral kinnitab juba isikule antud registreerimisnumbri eelteade muudatuse kohaselt Eestis käibemaksuvabastuse kohaldamiseks.

KMSi § 19 lõikeid 3 ja 4 muudetakse lõike 1¹ muudatuse järgi. Selle kohaselt ei ole teise liikmesriigi isik kohustatud ennast Eestis registreerima maksukohustuslasena Eestis maksustatava käibe tekkimise päevast, kui ta on oma asukohariigis registreeritud väikeettevõtete erikorra rakendajana ja talle on antud õigus rakendada Eestis käibemaksuvabastust. Kehtiva korra kohaselt tuleb välisriigi isikul ennast registreerida Eestis maksukohustuslasena, kui tal tekib maksustatav käive Eestis, kuid mida kauba või teenuse saaja poolt ei maksustata. Muudatus puudutab teise liikmesriigi isikut, kes rakendab Eestis väikeettevõtete erikorda. Sellisel isikul ei teki Eestis maksukohustuslasena registreerimise kohustust, kui tema Eestis tekkivat käivet kauba või teenuse saaja poolt ei maksustata.

Näiteks: kui Lätis asukohta omav ettevõtlusega tegelev isik võõrandab Eestis asuvale füüsilisele isikule seadme koos paigaldamise teenusega, mille kogumaksumus ei ületa 40 000 eurot, tekib Läti ettevõtjal maksukohustus Eestis. Kavandatud väikeettevõtete erikorra kohaselt ei teki Läti ettevõtjal maksukohustus Eestis, kui ta on esitanud Läti maksuhaldurile eelteade Eestis väikeettevõtete erikorra rakendamiseks ja saanud selleks registreerimisnumbri.

3.6. Eelnõu punkt 12 – KMSi § 19¹

KMSi täiendatakse uue §-ga 19¹, millega sätestatakse väikeettevõtete erikord. See erikord on mõeldud Eestis asukohta omavatele isikutele, kes soovivad kasutada teises liikmesriigis väikeettevõtjatele ettenähtud maksuvabastust. Kuigi Eestis püsivad tegevuskohta omavatele välisriigi isikutele rakendub KMSi § 19 lõikes 1 sätestatud registreerimiskohustus Eestis, ei saa nad taotleda teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorra rakendamist. Väikeettevõtete erikorra rakendamist saavad taotleda üksnes Eestis asukohta omavad isikud.

Lõike 1 järgi tuleb teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada soovival Eestis asukohta omaval ettevõtjal esitada maksuhalduri veebilehel oleva portaali kaudu eelteade riikide kohta, kus ta soovib asjaomase riigi tingimuste kohaselt väikeettevõtetele ettenähtud maksuvabastust rakendada. Maksuhaldur edastab eelteaded asjaomaste liikmesriikide maksuhalduritele. Kui eeltes märgitud liikmesriikide maksuhaldurid on kinnitanud isiku õigust nende riigis väikeettevõtetele ettenähtud maksuvabastust kasutada, väljastatakse isikule registreerimisnumber järelliitega „EX“.

Lõikes 2 sätestatakse tingimused, mille täitmisel on Eestis asukohta omaval isikul õigus teises liikmesriigis rakendada maksuvabastust. Teises liikmesriigis maksuvabastuse rakendamiseks

on kaks tingimust: kalendriaasta käive ühenduses, sealhulgas Eestis, kokku ei ületa 100 000 eurot ja käive teises liikmesriigis, kus isik soovib maksuvabastust rakendada, ei ületa selles liikmesriigis kehtivat maksukohustuslasena registreerimise piirmäära. Nimetatud käibed ei tohi olla ületatud ka eelmisel kalendriaastal.

Ühenduse kalendriaasta käibe piirmäära ületamisel ei ole isikul õigust üheski teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada isegi juhul, kui käive igas konkreetses liikmesriigis ei ületa selles liikmesriigis kehtestatud maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. See puudutab üksnes KMSi § 19¹ alusel teistes liikmesriikides maksuvabastuse rakendamist, mitte KMSi § 19 lõike 1 alusel Eestis maksuvabastuse rakendamist. Kui Eestis asukohta omava isiku käive KMSi § 19 lõikes 1 sätestatud tingimustel ei ületa 40 000 eurot piirmäära, ei ole isikul endiselt kohustust ennast maksukohustuslasena Eestis registreerida, sealhulgas juhul, kui ühenduse kalendriaasta piirmäär 100 000 eurot on ületatud. Kui isik seda ei ületa, kuid ületab mõnes liikmesriigis kehtestatud kalendriaasta käibe piirmäära, ei ole tal õigust rakendada väikeettevõtete erikorda vaid selles liikmesriigis, kus ta piirmäära ületas.

Näide 1.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 41 000 eurot. Eestis tekib isikul maksukohustus § 19 lõike 1 alusel, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ületab 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 8000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (41 000 + 8000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 8000 eurot, mis ei ületa selles liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega on õigus isikul selles liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada ehk tal ei teki seal registreerimise ega aruandmise kohustust.

Näide 2.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5000 eurot. Eestis tal maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 10 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (5000 + 10 000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 10 000 eurot, mis ei ületa selles liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega on õigus isikul selles liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada ehk et tal ei teki seal registreerimise ega aruandluse kohustust.

Näide 3.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5000 eurot. Eestis tal maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 35 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (5 000 + 35 000 eurot) ja isikul on õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 35 000 eurot, mis ületab selles liikmesriigis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Seega ei saa isik selles konkreetses liikmesriigis väikeettevõtete erikorda rakendada.

Näide 4.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 5000 eurot. Eestis tal maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive teises liikmesriigis on 98 000 eurot. Seega kalendriaasta käive ühenduses ületab 100 000 eurot (5 000 + 98 000 eurot) ja seega isik ei saa teistes liikmesriikides rakendada väikeettevõtete erikorda.

KMSi § 10¹ järgi tekib Eestis asukohta omaval isikul käive Eestis, kui ühendusesisese kaugmüügi käive ja isikule, kes ei ole üheski liikmesriigis registreeritud maksukohustuslasena ega piiratud maksukohustuslasena, osutatava elektroonilise side teenuse ja elektrooniliselt osutatava teenuse piiriülene käive ei ületa 10 000 eurot kalendriaastas ja isik ei ole valinud käibe tekkimise kohaks nimetatud kaupade või teenuste sihtriiki. Kui selline piiriülene käive ei ületa 10 000 euro piirmäära kalendriaastal, võib maksukohustuslasena registreerimata isik eelistada käibe tekkimise kohaks valida kaupade ja teenuste sihtriiki, kui sellise piiriülese käibe tulemusena Eestis maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäär 40 000 eurot ületatakse. Sellisel juhul, rakendades teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, on võimalik isikul tegutseda maksukohustuseta mõlemas liikmesriigis.

Isikud, kes rakendavad või soovivad rakendada teistes liikmesriikides maksukohustuse täitmise lihtsustamiseks KMSi § 43 alusel teenuse, ühendusesisese kaugmüügi ja internetipõhise kauplemiskoha kaudu kauba võõrandamise käibemaksuga maksustamise erikorda (nn OSSi erikord), peavad olema registreeritud või ennast registreerima maksukohustuslasena. Samas ei välista see teistes liidu liikmesriikides väikeettevõtete erikorra rakendamist, kui on täidetud KMSi §-s 19¹ sätestatud tingimused. Kui isik on registreeritud OSSi erikorra rakendajana ja samas rakendab mujal liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, siis OSSi erikorra järgi deklareerib ta käibe, mis tekib üksnes nendes liikmesriikides, kus ta väikeettevõtete erikorda ei rakenda.

Näide 5.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 5000 eurot. Seega ühendusesisese kaugmüügi kalendriaasta käibe piirmäära 10 000 eurot käive ei ületa, käibe tekkimise koht on Eesti ja maksukohustust teises liikmesriigis ei teki.

Isiku muu käive Eestis kalendriaasta kohta on 15 000 eurot.

Isikul Eestis KMSi § 19 lõike 1 alusel maksukohustust ei teki, kuna isiku käive Eestis, sealhulgas ühendusesisese kaugmüügi käive (15 000 + 5000 eurot), ei ületa maksukohustuse piirmäära 40 000 eurot.

Näide 6.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 9000 eurot. Seega ühendusesisese kaugmüügi kalendriaasta käibe piirmäära 10 000 eurot käive ei ületa, käibe tekkimise koht on Eesti ja maksukohustust teises liikmesriigis ei teki.

Isiku muu käive Eestis kalendriaasta kohta on 35 000 eurot.

Isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (35 000 + 9000 eurot) ja seega on isikul õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Sellises olukorras on isikul valik, kas registreerida ennast maksukohustuslasena Eestis, kuna kogukäive ületab 40 000 euro piirmäära (35 000 + 9 000 eurot), või määrata KMSi § 10¹ lõike 3 alusel ühendusesisese kaugmüügi käibe tekkimise kohaks klientide asukohta järgi teine liikmesriik ning rakendada selles teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda eeldusel, et kaugmüügi käive ei ületa selle teise liikmesriigi maksukohustuse tekkimise kalendriaasta käibe piirmäära. Sellisel juhul ei teki maksukohustust Eestis ega teises liikmesriigis.

Näide 7.

Eestis asukohta omava isiku kalendriaasta käive Eestis on 25 000 eurot. Isikul Eestis maksukohustust § 19 lõike 1 alusel ei teki, kuna kalendriaasta käibe piirmäär ei ületa 40 000 eurot.

Isiku kalendriaasta e-poe müük teise liikmesriiki seal asuvatele füüsilistele isikutele ehk ühendusesisese kaugmüügi käive on 20 000 eurot, seega käibe toimumise koht on kauba saaja liikmesriigis. Samas ei ületa käive selle teise liikmesriigi maksukohustuse tekkimise aastakäibe piirmäära.

Isiku kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot (25 000 + 20 000 eurot) ja seega on isikul õigus rakendada teistes liikmesriikides väikeettevõtete erikorda.

Lõikes 3 sätestatakse ühenduse ja liikmesriigi, sealhulgas Eesti kalendriaasta käibe arvutamise põhimõtted. Kalendriaasta käive arvestatakse iga liikmesriigi kohta eraldi käibe tekkimise koha järgi. Ühenduse kalendriaasta käive on liikmesriikides tekkinud kalendriaasta käibed kokku. Kalendriaasta käibesse on arvatud enamik ettevõtja käibest. See sisaldab maksukohustuslase maksustatavat käivet või maksukohustuslasena registreerimata isiku kogu käivet, mis maksukohustuslase puhul oleks maksustatav käive, sealhulgas nullprotsendise määraga maksustatavat käivet, sealhulgas ekspordi. Lisaks arvatakse kalendriaasta käibe arvestusse ka maksuvabad tehingud, nagu finants- ja kindlustusteenused, kinnisasjadega seotud tehingud, välja arvatud juhul, kui need on juhusliku iseloomuga. Piirmäära arvestusse ei arvata põhivara võõrandamist.

Kauba ja teenuse käibe tekkimise koht on sätestatud KMSi §-des 9–10¹. Näiteks kauba ekspordi ja kauba ühendusesisese käibe tekkimise koht on liikmesriigis, kust kaup kas eksporditakse või lähetatakse teise liikmesriiki. Selline käive arvatakse kauba lähetamise liikmesriigi kalendriaasta käibe arvestusse. Teenuse puhul on üldreegel, et käive tekib liikmesriigis, kus asub maksukohustuslasena registreeritud teenuse saaja või ettevõtjusega tegelev ühendusväline isik. Kui teenust osutatakse maksukohustuslasena registreerimata ja ühendusvälise riigi ettevõtjusega mittetegelevale isikule, siis üldreegli kohaselt on teenuse osutamise kohaks teenuse osutaja asukoht. Samas kauba, eriti aga teenuse puhul on käibe toimumise koha määramisel mitu erandit.

Arvestades, et liikmesriigi käibe piirmäära arvestusse arvatakse üksnes selline käive, mis tekib selles konkreetses liikmesriigis, siis näiteks üle piiride teise liikmesriigi maksukohustuslasena registreeritud isikule osutatavad teenused, mille käibe tekkimise koht üldreegli järgi on teenuse saaja liikmesriigis, teenuse osutaja käibe piirmäära hulka ei arvata. Sellised teenused on näiteks konsultatsiooni-, raamatupidamise- ja õigusteenus (KMS § 10 lõike 4 punkt 9). Samas näiteks kinnisasjaga seotud teenuste (ehitamine, hindamine, hooldamine), mis osutatakse teise liikmesriigi maksukohustuslasena registreeritud isikule, käibe tekkimise koht on kinnisasja asukohariigis ja arvatakse kinnisasja asukoha riigi käibe piirmäära.

Lõikes 4 sätestatakse teabe loetelu, mis tuleb maksuhaldurile esitatavas eelteates märkida. Eelteates märgitakse teate esitaja andmed – isiku nimi, tegevusala, õiguslik vorm ja aadress ning liikmesriik või -riigid, kus isik soovib maksuvabastust rakendada, arvestades, et lõikes 2 sätestatud tingimused on täidetud.

Lisaks märgitakse eelteates isiku eelneva ja jooksva kalendriaasta käive iga liikmesriigi, sealhulgas Eesti kohta. Kalendriaasta käive märgitakse kõikide liikmesriikide kohta, ka nende liikmesriikide kohta, kus isik ei ole eelteates avaldanud soovi maksuvabastust rakendada. See teave on vajalik ühenduse kalendriaasta käibe arvutamiseks. Isiku eelmise kalendriaasta käive on oluline, kuna see on seotud lõigetes 14 ja 15 sätestatud tingimusega. Liikmesriigil on õigus pikendada perioodi, millal isik ei tohi maksuvabastust rakendada piirmäära ületamise

kalendriaastale järkevalt ühelt kalendriaastalt kahele. Seetõttu tuleb nende liikmesriikide puhul, kus seda valikut rakendatakse, märkida ka lisaks eelmisele ka üle-eelmise kalendriaasta käibe.

Kui isik esitab eelteate näiteks 1. jaanuaril 2025. a, märgib ta eelteatesse üksnes 2024. aasta jooksul tehtud käibe iga liikmesriigi kohta. Kui isik esitab eelteate näiteks 1. septembril 2025. aastal, märgib ta eelteatesse 2025. aastal kuni eelteate esitamiseni tekkinud käibe ja kogu 2024. aasta käibe. Kui tegemist on alustava ettevõttega, siis eelnevate perioodide kohta, millal ettevõttel käibe puudus, märgitakse „0“. Summad esitatakse eurodes.

Kui mõnes liikmesriigis on kehtestatud mitu maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimise piirmäära, siis teave sellise liikmesriigi käibe kohta tuleb esitada seal kehtivate erinevate piirmäärade järgi. Näiteks kui riigis (nt Prantsusmaa) kehtivad kaupadele ja teenustele erinevad piirmäärad, tuleb käibe andmed esitada kaupade ja teenuste kaupa eraldi. Valdavalt kehtib riikides üksnes üks maksukohustuslasena registreerimise piirmäär ja sellisel juhul tuleb teave esitada kogu kindla liikmesriigi käibe kohta kokku.

Lõikes 5 sätestatakse kohustus teatada maksuhalduri elektroonilise portaali kaudu eelteates esitatud andmete muudatusest. See puudutab ka olukorda, kui isik soovib lisaks eelteates esitatud liikmesriigile või liikmesriikidele veel lisaks muus liikmesriigis rakendada maksuvabastust. Sellisel juhul ei esitata uut eelteadet, vaid info esitatakse esialgse eelteate muudatusena. Eelteate muudatuse esitamisel kasutab isik temale väikeettevõtete erikorra rakendamiseks antud registreerimisnumbrit järelliitega „EX“, mis võimaldab esitatud info siduda tema eelteatega. Eelteate andmete muudatustest teavitamisel, näiteks uue liikmesriigi lisamisest väikeettevõtete erikorra rakendusalas, ei esitata käibe kvartaliandmeid, mis sisalduvad lõike 8 alusel esitatavates aruannetes.

Lõike 6 kohaselt on isikul õigus teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada kuupäevast, millal ta on saanud pärast esitatud eelteadet maksuhaldurilt erikorra rakendamiseks registreerimisnumbri. Kui isik on eelteate muudatusega teavitanud soovist veel muus liikmesriigis maksuvabastust rakendada, saab ta seda teha alates kuupäevast, millal maksuhaldur kinnitab temale antud registreerimisnumbri kehtivuse.

Lõike 7 kohaselt tuleb pärast maksuhaldurilt eelteate saamist anda väikeettevõtete erikorra rakendamiseks isikule kas registreerimisnumber järelliitega „EX“ või kui see on isikul juba olemas, siis selle numbri kehtivuse kinnitus eelteate muudatusega esitatud info põhjal, hiljemalt 35. tööpäeval pärast isiku eelteate või selle muudatuse esitamist. Maksuhaldur annab isikule registreerimisnumbri või kinnitab selle numbri kehtivuse, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud ja seda on kinnitanud ka selle teise liikmesriigi maksuhaldur, kus isik soovib erikorda rakendada. Seega sõltub maksuhaldur ka teise liikmesriigi maksuhaldurist, kuna alles pärast teise liikmesriigi maksuhaldurilt saadud tagasisidet, et konkreetne isik vastab selles riigis väikeettevõtete erikorra rakendamise tingimustele, saab ta isikule anda registreerimisnumbri või kinnitada isikule juba antud numbri kehtivust erikorra rakendamiseks. Kui teise liikmesriigi maksuhalduri hinnang viibib isiku suhtes vajalike kontrollide tõttu maksudest kõrvalehoidumise või maksustamise vältimise ärahoidmise eesmärgil, teavitab maksuhaldur isikut tähtaja pikendamisest.

Kui maksuhaldur ei anna isikule eelteate alusel registreerimisnumbrit või eelteate muudatuse korral ei kinnita registreerimisnumbri kehtivust või lõpetab isiku õiguse rakendada erikorda ühenduse piirmäära ületamise tõttu, on isikul võimalik sellise otsuse vaidlustamiseks pöörduda maksuhalduri poole. Kui isikule ei anta eelteate alusel registreerimisnumbrit või eelteate muudatuse korral ei kinnitata registreerimisnumbri kehtivust või lõpetatakse isiku õigus rakendada erikorda teise liikmesriigi piirmäära ületamise tõttu, tuleb isikul sellise otsuse

vaidlustamiseks pöörduda selle teise liikmeriigi maksuhalduri poole, kuna iga konkreetse riigi maksuhaldur annab kinnituse selle kohta, kas isik täidab selle riigi maksuvabastuse rakendamise tingimusi.

Lõike 8 kohaselt tuleb igal isikul, kellele on antud õigus rakendada erikorda, esitada kvartali kohta kvartalile järgneva kuu jooksul teave kogu käibest kõikide liikmesriikide, sealhulgas Eesti kohta eraldi. Nende riikide kohta, kus käivet ei tekkinud, märgitakse „0“. Seega esimese kvartali kohta, mis hõlmab kalendrikuid jaanuar, veebruar ja märts, tuleb maksuhaldurile esitada teave aprillikuu jooksul. Teave esitatakse maksuhalduri veebilehel elektroonilise portaali kaudu, kasutades selleks isikule erikorra rakendamiseks antud registreerimisnumbrit. Teabes esitatakse üksnes lõikes 3 nimetatud käive. Summad esitatakse eurodes.

Kui mõnes liikmesriigis on kehtestatud mitu maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimise piirmäära, siis teave sellise liikmesriigi käibe kohta tuleb esitada kaupade ja teenuste kaupa eraldi.

Eelteate esitamisele järgneva kvartali kohta esitatavas teabes tuleb esitada ka käibe andmed perioodi kohta, mis jääb eelteate esitamise ja sellele järgneva kvartali vahele, et vältida lünka, mis esitamisele kuuluvatest andmetest vastasel korral tekiks.

Kui pärast kalendriaasta käibe kohta teabe esitamist tekib vajadus esitatud teavet muuta, tuleb see esitada konkreetse kvartali kohta uuesti. Eelnevate perioodide kohta esitatud teavet ei saa korrigeerida järgmises/jooksvas perioodis.

Lõige 9 näeb ette, et kui erikorda rakendava isiku kalendriaasta käive ühenduses ületab piirmäära 100 000 eurot, on isikul kohustus sellest maksuhaldurit teavitada 15 tööpäeva jooksul alates nimetatud käibe ületamisest ja esitada teave jooksva kvartali algusest kuni ühenduses kalendriaasta käibe piirmäära ületamiseni. Näiteks, kui isiku kalendriaasta käive ühenduses ületab 5. mail piirmäära 100 000 euro, tuleb tal sellest maksuhaldurit teavitada 15 tööpäeva jooksul ja esitada teave jooksva kvartali käibe kohta liikmesriikide kaupa, milles on hõlmatud periood 1. aprillist kuni 5. maini.

Lõike 10 kohaselt, arvestades, et eelteates ja kvartaliaruandes esitatakse summad eurodes, tuleb käibed, mis on tehtud muus valuutas kui euro, eurodeks ümber arvestada. Selleks kasutatakse kalendriaasta esimesel päeval Euroopa Keskpanga avaldatud vahetuskurssi või kui selle päeva kohta ei ole kurssi avaldatud, siis järgmise avaldamispäeva vahetuskurssi.

Lõikes 11 sätestatakse olukorrad, millal maksuhaldur lõpetab osaliselt või täielikult väikeettevõtete erikorra rakendamise õiguse ehk isiku õiguse teises liikmesriigis maksuvabastust rakendada. Arvestades, et erikorra rakendamine on isikute jaoks vabatahtlik, võib erikorda rakendav isik igal ajal sellest maksuhaldurit teavitades loobuda. Erikorda ei ole õigus rakendada juhul, kui asjaomase liikmesriigi maksukohustuslasena registreerimise piirmäär on ületatud, arvestades ka ülemineku meetmeid (vt lõike 13 selgitus), kui vastav liikmesriik on otsustanud need kehtestada. Kui ühenduse kalendriaasta käibe piirmäär 100 000 eurot on ületatud, ei ole õigus erikorda rakendada üheski teises liikmesriigis, välja arvatud Eestis, seda eeldusel, et KMSi § 19 lõikes 1 sätestatud maksukohutuse tekkimise piirmäär 40 000 eurot ei ole ületatud. Erikorra rakendamine lõpetatakse ka juhul, kui erikorda rakendav isik on teatanud oma tegevuse lõpetamisest või kui maksuhaldur võib seda muul viisil eeldada. Maksuhaldur saab eeldada isiku tegevuse lõpetamist näiteks, kui mitme järjestikuse kvartali jooksul isik käivet teistes liikmesriikides ei deklareeri.

Lõike 12 kohaselt on maksuhalduril õigus lõpetada isiku õigus rakendada erikorda, kui isik ei esita iga kvartali kohta lõikes 8 nimetatud teavet või korduvalt hilineb selle teabe esitamisega.

Lõige 13 sätestab erikorra lõpetamise tähtsajad. Maksuhaldur teavitab erikorda rakendavat isikut erikorra rakendamise lõpetamisest kõikides teistes liikmesriikides või üksnes konkreetses teises liikmesriigis otsusega elektrooniliselt. Kui erikorra rakendamise lõpetamine on seotud kalendriaasta piirmäära ületamisega, jõustub otsus asjaomase piirmäära ületamise kuupäevast. Seega, kui on tegemist ühenduse aastakäibe piirmäära ületamisega, lõpetatakse erikorra rakendamine kõigis teistes liikmesriikides ka juhul, kui igas konkreetses liikmesriigis nende riikide aastakäibe piirmäärad ei ole ületatud. Kui on ületatud ühe või mõne liikmesriigi, kus isik erikord rakendab, aastakäibe piirmäär, kuid mitte ühenduse piirmäär, lõpetatakse erikorra rakendamine üksnes selles liikmesriigis, kus selle riigi aastakäibe piirmäär on ületatud, piirmäära ületamise kuupäevast. Kui liikmesriik on kehtestanud üleminekumeetmed, lõpetatakse sellises liikmesriigis erikorra rakendamine üleminekumeetmeid arvestavatel tingimustel teisest liikmesriigist saadud teavituse põhjal. Üleminekumeetmena on liikmesriikidel õigus lubada isikutel rakendada maksuvabastust kuni kalendriaasta lõpuni, kui kalendriaasta käibe piirmäär ületatakse kalendriaastal olenevalt riigi valikust kas kuni 10% või 25%. See on liikmesriigi valik otsustada, kas seda meetet kasutada. Eesti sellist maksukohustuslasena registreerimisele eelnevat üleminekumeedet ei rakenda.

Muudel juhtudel jõustub erikorra rakendamise lõpetamine otsuses nimetatud kuupäeval. See sõltub maksuhaldurile erikorda rakendava isiku või teise liikmesriigi esitatud või kättesaadavast teabest. Näiteks isik on ise teatanud tegevuse lõpetamisest või teine liikmesriik on teatanud isiku tingimustele mittevastamist.

Lõike 14 kohaselt ei ole isikul õigus rakendada erikorda ühenduse kalendriaasta piirmäära ületamisel alates piirmäära ületamisest ka sellele järgneval kalendriaastal siis, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud. Siiski ei teki isikul seetõttu kohustust registreerida ennast Eestis käibemaksukohustuslasena, kui tema kalendriaasta KMSi § 19 lõike 1 kohane käibe piirmäär 40 000 eurot ei ole ületatud.

Lõike 15 kohaselt ei ole isikul õigust rakendada erikorda teises liikmesriigis selle liikmesriigi kalendriaasta käibe piirmäära ületamisel piirmäära ületamise järgneval kalendriaastal ka siis, kui erikorra rakendamise tingimused on täidetud. Liikmesriikidel on õigus seda perioodi pikendada kahele kalendriaastale.

3.7. Eelnõu § 1 punkt 16 – KMSi § 22

KMSi § 22 lõike 1 kohaselt võib maksukohustuslasena registreeritud isik esitada avalduse enda registrist kustutamiseks, kui tema prognoositav maksustatav käive ei ületa järgneva 12 kuu jooksul KMSi § 19 lõikes 1 sätestatud piirmäära. Muudatusega täiendatakse isiku maksukohustuslasena registrist kustutamise tingimusi, et need oleks vastavuses kehtestatava uue korraga, mis annab isikutele võimaluse liidus väikeettevõtete erikorra alusel maksuvabastust rakendada. Seetõttu lisatakse tingimus, et kui isiku käive on ületanud jooksva ja eelneval kalendriaastal KMSi § 19 lõikes 1 sätestatud piirmäära 40 000 eurot, ei kustutata isikut maksukohustuslasena registrist ja tal tuleb kuni tingimuste täitmiseni jätkata tegevust maksukohustuslasena. Sellest põhimõttest lähtudes on täiendatud ka lõike 2 punkti 4 ja lõiget 2¹, mis puudutavad ettevõtlusega tegeleva teise liikmesriigi isiku registrist kustutamist.

3.8. Eelnõu § 1 punktid 17–22 ja 25 – KMSi §-d 26–28 ning § 30 lõige 6

KMSi § 27 muudatusega lisatakse käibedeklaratsiooni koosseisu ühendusesisese käibe aruanne (VD), mis on KMSi kohaselt kehtestatud eraldi vormina seaduse § 28 alusel. Kehtiva KMSi kohaselt moodustab käibedeklaratsiooni käibedeklaratsioon KMD koos lisaga KMD INF. Ühendusesisese käibe aruanne on käibedeklaratsioonist eraldi, sellele kehtib eraldi vorm ja selle

esitamist reguleerib KMSi § 28. KMSi § 28 tunnistatakse kehtetuks ja ühendusesisese käibe andmete käibedeklaratsioonil kajastamise põhimõtted sätestatakse § 27 lõikes 1⁵. Muudatuse tulemusena saab ühise deklaratsiooni nimetuseks käibedeklaratsioon, st praegusest käibedeklaratsiooni nimetusest jäetakse välja sõna „lisa“.

Kehtiva korra kohaselt esitatakse ühendusesiseste tehingute kohta aruanne käibedeklaratsioonist eraldi, millel tehingute väärtused esitatakse euro täpsusega, samas käibedeklaratsioonil esitatakse andmed eurodes sendi täpsusega. Muudatuse tulemusena esitatakse kõik andmed käibedeklaratsioonil ja need deklareeritakse eurodes sendi täpsusega.

Muudatuse tulemusena jääb seadusest välja KMSi § 28 lõikes 5 sätestatud kohustus lisada teise liikmesriigi isikule võõrandatud uue transpordivahendi, mis toimetatakse teise liikmesriiki, puhul ühendusesisese käibe aruandele selle transpordivahendi müümisel väljastatud arve koopia.

Lisaks kavandatakse asendada deklaratsioonide vormid andmekoosseisudega, mille kehtestab rahandusminister määrusega.

KMSi § 30 lõige 6 tunnistatakse kehtetuks. Nimetatud sätte alusel on maksukohustuslasel kohustus maksuhaldurit käibedeklaratsioonil teavitada, mitu sõiduautot kasutab ta vaid ettevõtluse jaoks ja mitut nii ettevõtluse kui ka isiklikul otstarbel. Maksuhaldur saab vajaduse korral sellised andmed Transpordiametilt ja sellisel käibedeklaratsioonil teavitamisel vajadus puudub.

3.9. Eelnõu § 1 punkt 23 – KMSi § 29 lõige 1

KMSi § 29 lõike 1 kohaselt on isikul õigus maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaksust maha arvata välisriigis toimuva ettevõtluse, välja arvatud maksuvaba käibena käsitatud tehingud (§ 16), tarbeks kasutatava kauba või teenuse sisendkäibemaks. Paragrahvis 19¹ sätestatud võimaluse tõttu rakendada teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda, st maksuvabastust, piiratakse sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust nende kaupade ja teenuste puhul, mida kasutatakse erikorra alusel kaupade võõrandamiseks või teenuste osutamiseks.

Näiteks, Eesti maksukohustuslane osutab Lätis füüsilisele isikule kinnisasja remonditeenust. Sellisel juhul on Eesti ettevõtjal valik, kas registreerida ennast maksukohustuslasena Lätis või rakendada Lätis KMSi § 19¹ alusel väikeettevõtete erikorda. Eesti maksukohustuslasel on selline valik eeldusel, et erikorra rakendamiseks on tingimused täidetud. Kui ettevõtja registreerib end maksukohustuslasena Lätis, on tal õigus ka sisendkäibemaksu tagastusele. Kui ettevõtja valib väikeettevõtete erikorra rakendamise, siis tal Lätis maksukohustus ei teki ning tal puudub õigus Lätis teenuse osutamiseks kasutatavate kaupade ja teenuste sisendkäibemaksu maha arvata.

3.10. Eelnõu § 1 punktid 26 ja 27 – KMSi § 32 lõige 4

KMSi § 32 lõike 4 järgi lähtutakse põhivara soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamisel prognoosist, milleks põhivara hakatakse kasutama. Seejärel korrigeeritakse põhivara soetamisel maha arvatud sisendkäibemaksu iga kalendriaasta lõpus, lähtudes sellest, kuidas seda põhivara tollel aastal kasutati. Sisendkäibemaksu korrigeerimise periood on kinnisasja puhul kümme kalendriaastat ja muu põhivara korral viis kalendriaastat. Prognoosi järgi sisendkäibemaksu mahaarvamine on eriti probleemne kinnisasja puhul. Selline kord annab põhjendamatu eelise nendele maksukohustuslastele, kes esialgu deklareerivad, et hakkavad kinnisasja kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks, näiteks eluruumi üürimiseks. Eelis tekib seetõttu, et kinnisasja soetamisel saab maksukohustuslane sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi järgi, kuid hiljem maksuvaba

käibe jaoks kasutamisel korrigeerib maha arvatud sisendkäibemaksu 1/10 osas kalendriaastas kümne aasta jooksul.

Kui põhivara esmasel kasutusele võtmisel selle kasutamine maksustatava käibe jaoks erineb prognoositud osatähtsusest, korrigeeritakse muudatuse kohaselt maha arvatud sisendkäibemaks täies ulatuses selle järgi, kuidas seda põhivara esmalt kasutatakse. Selline käsitlus on rohkem kooskõlas käibemaksuarvestuse põhimõttega, kuna sisendkäibemaksu mahaarvamisel lähtutakse prognoosi asemel sellest, milleks tegelikult põhivara hakatakse kasutama. Muudatuse tulemusena kaob ka maksukohustuslastel motivatsioon esitada prognoos tegelikkusest erinevalt. Euroopa Kohus kohtuasjas C-791/18 otsustas, et selline ümberarvestuse kord, mis tehakse põhivara esmasel kasutamisel, on kooskõlas käibemaksudirektiivi artiklitega 184–187. Edaspidist iga-aastast sisendkäibemaksu korrigeerimise korda, mis on sätestatud KMSi § 32 lõigetes 4¹ ja 4², ei muudeta.

Näiteks, 2025. aastal hakatakse ehitama hoonet, mis kavandatakse võõrandada. Ehituskuludelt tasutakse käibemaksu 100 000 eurot ning see arvatakse sisendkäibemaksuna oma maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaksust maha. Ehitis valmib mais 2026, kuid esialgsed plaanid on muutunud ja see võetakse juunis 2026 kasutusele eluruumi üüriteenuse osutamiseks. Kuna kasutusotstarve muutus, tuleb maha arvatud sisendkäibemaksu korral teha ümberarvestus. Seega 2026. aasta juunikuu käibedeklaratsioonil vähendatakse mahaarvamisele kuuluvat sisendkäibemaksu 100 000 euro võrra.

3.11. Eelnõu § 1 punktid 28 ja 29 – KMSi § 41 lõiked 1, 5 ja 9

KMSi §-s 41 on sätestatud kasutatud kauba, originaalkunsteose ning kollektiooni- ja antiikeseme edasimüügi käibemaksuga maksustamise erikord. Eelnõu kohaselt täpsustatakse lõike 1 sõnastust käibemaksudirektiivi artiklis 314 sätestatu kohaselt. Lõigete 5 ja 9 sõnastust muudetakse 2025. aasta 1. jaanuarist kehtima hakkava direktiivi artikli 316 muudatuse järgi. Selle kohaselt on õigus erikorda rakendada originaalkunsteose edasimüügil lisaks sellele, kui teos on ostetud autorilt või autoriõiguse valdajalt, ka juhul, kui teose müüb edasimüüjale teine maksukohustuslane, kes erikorda ei rakenda. Enne käibemaksudirektiivi muudatust oli selline õigus üksnes juhul, kui liikmesriik oli kehtestanud originaalkunsteoste vähendatud käibemaksumäära. Eestis sellist vähendatud määra ei ole kohaldanud ja seetõttu pole sellist olukorda seni ka kõnealuses erikorras sätestatud.

3.12. Eelnõu § 1 punkt 32 – KMSi normitehnilise märkuse täiendamine

Normitehnilist märkust muudetakse, lisades viited ülevõetavatele direktiividele.

3.13. Eelnõu § 2 – MKSi § 10 lõige 2 ja § 17 lõige 2

MKS sätestab maksuhalduri tegevusele reeglid ning isikute õigused ja kohustused eelkõige maksumenetluse raamistikus. Maksuhalduri ülesanded on sätestatud MKSi §-s 10. Eelnõu kohaselt laiendatakse maksuhalduri pädevust ja lisatakse MKSi § 10 lõikesse 2 punkt 10, et amet saaks teha järelevalvet KMSi lisatava väikeettevõtete erikorra rakendajate arvestuse pidamise ja aruandmise kohustuse täitmise üle.

MKSi § 17 lõike 2 punkti 18 kohaselt kantakse maksukohustuslaste registrisse andmed teise liikmesriigi ettevõtlusega tegeleva isiku kohta, kes soovib Eestis rakendada maksuvabastust ja on oma asukohariigi maksuhaldurile esitanud eelteate väikeettevõtete erikorra rakendamiseks Eestis (KMS § 19 lõige 1¹), ning Eestis asukohta omava ettevõtlusega tegeleva isiku kohta, kes soovib rakendada teises liikmesriigis väikeettevõtete erikorda (KMS § 19¹).

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõu ei näe ette uute mõistete kasutusele võtmist.

5. Eelnõu vastavus liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Nõukogu direktiivide (EL) 2020/285 ja (EL) 2022/542 normide ja KMSi sätete võrdlustabel on seletuskirja lisa 1.

6. Seaduse mõjud

Eelnõuga kavandatud muudatused on majandusliku mõjuga ja mõju on ka riigiasutustele. Üldist majanduskeskkonda muudatused ei mõjuta. Väikeettevõtete erikord lihtsustab väikeettevõtete piiriülest tegevust, kuid see üldist majanduskeskkonda, sealhulgas ettevõtete konkurentsi, ei mõjuta.

Eeldatavat olulist sotsiaalset mõju, mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, mõju regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele ei tuvastatud.

6.1. Kavandatud muudatus: väikeettevõtete erikord ja maksukohustuslasena registreerimise tingimused (KMS §-d 3, 19, 19¹, 21, 22, 29 ja 44)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm 1: Eestis asukohta omavad ettevõtlusega tegelevad isikud.

Mõju kirjeldus. Muudatus puudutab Eestis asukohta omavate selliste ettevõtjate tegevust, kellel tekib käive ka teistes liikmesriikides. Olenemata sellest, kas see ettevõtja on Eestis registreeritud maksukohustuslasena või mitte, on tal õigus rakendada teises liikmesriigis maksukohustuse tekkimisel väikeettevõtete erikorda (KMS § 19¹) ehk maksuvabastust, kui isiku aastakäive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ja aastakäive teises liikmesriigis ei ületa selles liikmesriigis registreerimiskohustuse tekkimise piirmäära. Erikorra rakendamisel ei pea ettevõtja end registreerima teises liikmesriigis maksukohustuslasena, st tal on võrdselt teises liikmesriigis asukohta omavate isikutega õigus tegutseda maksukohustuslasena registreerimata kuni selles teises liikmesriigis kehtiva maksukohustuslasena registreerimise piirmäära ületamiseni. Tegemist on isiku valikuõigusega nimetatud erikorda rakendada. Kui isik seda ei soovi, tekib teises liikmesriigis maksukohustuslasena registreerimise kohustus seal kohe maksustatava käibe tekkimise päevast konkreetses liikmesriigis kehtiva korra kohaselt.

Mõju ulatus on keskmine, kuna muudatused ei too eeldatavalt kaasa kohanemiskulusi. Üle piiride tegutsevatele väikeettevõtjatele tekib juurde võimalus lihtsustada oma tegutsemist teistes liikmesriikides.

Mõju avaldumise sagedus on väike või keskmine, kuna tegemist on ettevõtja valikuga väikeettevõtete erikorda teises liikmesriigis rakendada ning sellise soovi korral tekib ettevõtjal kohustus esitada elektrooniliselt käibe kvartaliaruandeid. Erikorra rakendamine lihtsustab ettevõtja igapäevast tegevust, kuna erikorra rakendamata jätmisel tuleks ettevõtjal teises liikmesriigis tegutsemisel registreerida ennast selles liikmesriigis maksukohustuslasena ja täita kõiki selles liikmesriigis maksukohustuslastele kehtestatud nõudeid.

Mõjutatud sihtrühma suurus on keskmine. Tegemist on ettevõtja valikuõigusega, mis puudutab kõiki Eestis asukohta omavaid ettevõtlusega üle piiride tegelevaid isikuid, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Hinnanguliselt mõjutab see ligi 9000 ettevõtet, püsides äriregistri andmetele tuginedes 2022. aasta tasemel.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatus on positiivse mõjuga üle piiride tegutsevatele ettevõtjatele, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot. Tegemist on lihtsustusega, mis vähendab isiku halduskoormust teises liikmesriigis maksukohustuse täitmisel, kui teises liikmesriigis toimuv käive on väike, jäädes alla teises liikmesriigis kehtestatud maksukohustuslasena registreerimise piirmäära. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Mõju sihtrühm 2: teises liikmesriigis asukohta omavad ettevõtlusega tegelevad isikud, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjad.

Mõju kirjeldus. Teises liikmesriigis asukohta omavad isikud ei pea ennast registreerima Eestis maksukohustuslasena, kui nende kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ega ületa ka Eestis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära 40 000 eurot. Nendel isikutel, kellel on nimetatud tingimused täidetud, kuid on ennast registreerinud Eestis maksukohustuslasena, on õigus taotleda enda registrist kustutamist. Tegemist on väikeettevõtjate halduskoormust vähendava muudatusega.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike, kuna sarnaselt sihtrühmale 1 ei too muudatused eeldatavalt kaasa kohanemiskulusi ega mõjuta ettevõtja igapäevast tegevust.

Mõjutatud sihtrühm on väike. Eestis on registreeritud 400 teise liikmesriigi isikust mitteresidenti, kelle kalendriaasta maksustatav käive Eestis ei ületa 40 000 eurot. Nendel isikutel on õigus taotleda enda maksukohustuslaste registrist kustutamist, kui KMSi § 19 lõike 1¹ tingimused on täidetud. Hinnanguliselt jääb sihtrühma suurus alla 1% kogu maksukohustuslaste arvust (ca 119 000).

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatus on positiivse mõjuga, kuna teises liikmesriigis asukohta omavad väikeettevõtjad, kelle kalendriaasta käive ühenduses ei ületa 100 000 eurot ega ületa ka Eestis maksukohustuslasena registreerimise piirmäära, ei ole kohustatud ennast maksustatava käibe tekkimisel Eestis maksukohustuslasena registreerima. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Mõju sihtrühm 3: kindlustus- ja finantsteenuseid osutavad ettevõtjad ning kinnisvaraettevõtjad.

Mõju kirjeldus: võrreldes kehtiva korraga lisatakse maksukohustuslasena registreerimise piirmäära 40 000 eurot arvestusse mõned maksuvabad tehingud, nagu kindlustus- ja finantsteenused, kui need ei ole juhusliku iseloomuga, ja ka maksuvabad kinnisvaratehingud, välja arvatud põhivara võõrandamine ja juhuslikud tehingud. Piirmäära arvestusest jäävad välja üle piiride osutatavad teenused, mille käibe tekkimise koht ei ole Eesti, kuid need ei ole tavapäraselt väikeettevõtja tegevused. Seega muudatus puudutab eelkõige kindlustus- ja finantssektoris tegutsevaid ettevõtjaid ehk maksuvaba käibega isikuid, kelle maksustatav käive on alla 40 000 euro ja kes kehtiva korra kohaselt ei pea ennast Eestis maksukohustuslasena registreerima.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on keskmine, kuna muudatused ei too eeldatavasti kaasa kohanemiskulusi. Maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimine ei mõjuta oluliselt kindlustus- ja finantssektoris tegutsevate selliste ettevõtjate igapäevast tegevust, kelle maksustatav käive jääb alla 40 000 euro piirmäära. Maksukohustuse tekkimine puudutab üksnes nimetatud sektoris tegutsevate isikute muude teenuste ja kaupade käivet. Kuid arvestades, et tegemist ei ole väikeettevõtjatega, siis käibemaksukohustusest tekkivate nõuete täitmine ei muuda nende tegevust majanduslikult ebasoodsaks. Muude teenuste ja kaupadega

seotud maksukohustuse tekkimine annab samas õiguse ka maksustatavatelt tehingutelt sisendkäibemaksu mahaarvamiseks ehk maksustamine toimub samadel alusel nagu teistes sektorites tegutsevatel ettevõtjate puhul.

Mõjutatud sihtrühma suurus on keskmine: 2022. aasta majandusaasta aruande kohaselt on finantsteenuste osutamise, kindlustuse ja kinnisvara tegevusalal kokku 940 ettevõtet, kelle kasumiaruande põhjal ületab müügitulu (käive) 40 000 eurot, kuid kes ei ole registreeritud maksukohustuslasena. Ühtlasi moodustab nende ettevõtete osakaal kõigi tegevusala ettevõtetest 11%.

Järeldus mõju olulisuse kohta: maksukohustuslasena registreerimise kohustuse tekkimisega suureneb isiku halduskoormus KMSi alusel maksukohustuslasele kehtestatud nõuete täitmise tõttu. Eelkõige peab selline isik esitama käibedeklaratsiooni ja maksustatavatelt tehingutelt arvestama ja tasuma käibemaksu. Ebasoovitavate mõjude risk on väike, kuna sihtrühma ei kuulu väikeettevõtjad, kelle käive on alla 40 000 euro kalendriaastas, ning maksukohustuse tekkimine puudutab üksnes selliste ettevõtjate kõrvaltegevust.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur.

Mõju kirjeldus. Muudatuse kohaselt kohustub maksuhaldur automaatse infovahetuse teel väikeettevõtete erikorda soovivate Eestis asukohta omavate isikute esitatud eelteated edastama komisjoni loodava veebiportaali kaudu eelteadetes märgitud teistele liikmesriikidele ja samas hindama teiste liikmesriikide edastatud Eestis maksuvabastust soovivate isikute eelteateid. Andmed edastatakse elektroonilise tüüpvormi abil. Seega töökoormuse suurenemine on seotud vajaliku IT-lahenduse väljatöötamisega ja maksumaksjate asjakohase teavituse- ja selgitustööga.

Mõju ulatus on keskmine. Muudatus mõjutab maksuhalduri töökoormust, kuna väikeettevõtete erikorra rakendamisel lisandub eelteadete menetlemise kohustus ja see võib kaasa tuua vajaduse suurendada maksuhalduri personali.

Mõju on väheoluline ja sagedus keskmine, kuna maksumaksjate teavitustöö ja kontrollitegevus on maksuhalduri igapäevane töö, kuid kehtima hakkavatest muudatustest tingituna on vahetult muudatustele eelneval ja järgneval perioodil teavitustegevuse vajadus suurem. IT-lahenduste väljatöötamisega seotud töökoormuse kasv on ühekordne. Pikemas perspektiivis IT-arenduste hooldus- ja jätkuarendus mõningal määral maksuhalduri töökoormust suurendavad. Nimetatud kulud on välja toodud punktis 7.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.2. Kavandatud muudatus: uue ehitise käsitlemise laiendamine (KMS § 16 lõike 2 punkt 3)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm 1: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus. Kehtiva korra järgi tuleb maksustada ehitise võõrandamist enne esmast kasutuselevõttu. Kasutuses olnud ehitisi ei pea maksustama. Selline kord võimaldab maksustamisest kõrvale hoiduda, võttes ehitise enne võõrandamist lühiajaliselt või näilikult kasutusele, et see võõrandada maksuvabalt lõpptarbijale. Maksuhalduri kontrollide käigus on täheldatud sellise suundumuse suurenemist. Üldjuhul võetakse eluruum näiliselt kasutusele,

näiteks majutusteenuse osutamiseks, kuni kuueks kuuks. Selline uue ehitise mittemaksustamine ei ole kooskõlas käibemaksu arvestuse põhimõttega. Käibemaksuarvestuse põhimõtte järgi peab kaupa, sealhulgas ehitist, käibemaksuga maksustama. Kasutusel olnud ehitise vabatahtliku maksustamise põhimõtte aluseks on käibemaksu kumulatsiooni vältimine, kuna ehitist kasutatakse aastaid ja igakordsel edasimüümisel käibemaksuga maksustamine võib kaasa tuua käibemaksu kumulatsiooni juhul, kui ei ole olnud sisendkäibemaksu mahaarvamise võimalust. Uut ehitist tuleb maksustada kui tavalist kaupa.

Uue ehitise mõistet laiendatakse selliselt, et maksustada tuleb ka ehitise esmakordset võõrandamist pärast kasutuselevõttu ühe aasta jooksul. Selline kord vähendab maksukohustuslase motivatsiooni näidata uue ehitise kasutamist tegelikkusest erinevalt või teha toiminguid käibemaksu tasumise vältimiseks. Samas ei too see kord kaasa käibemaksu kumulatsiooni, kuna ehitise maksustamisel on ka selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus. Muudatus aitab parandada konkurentsitingimusi ka nende ettevõtete vahel, kes müüvad uusi ehitisi.

Mõju ulatus on keskmine ja avaldumise sagedus on väike. See puudutab maksukohustuslasi, kes võõrandavad ehitise aasta jooksul pärast kasutuselevõttu või formaalset kasutuselevõttu. Maksuhalduri andmetel puudutab see eelkõige neid isikuid, kes esitavad valeandmeid maksuhaldurile, et uusi ehitisi võõrandada maksuvabalt. Kui isik on kavandanud maksuvabalt müüa uue ehitise, mis on kasutusel olnud kuni aasta, siis peab ta kohanema uue olukorraga ja arvestama asjaoluga, et tehingult tuleb tasuda käibemaks.

Mõjutatud sihtrühm on väike. Muudatus puudutab ca 100 maksukohustuslast, kes kogu maksukohustuslaste arvust (119 000) on ca 0,1%. Maksuhalduri riskianalüüsi järgi jätavad riigile uusehitiste müügil käibemaksu tasumata ca 130 isikut aastas. Ettevõtjate kontrollimisel väidab neist ca 75%, et tegemist on enne võõrandamist kasutusele võetud ehitisega. Üldjuhul on nende ehitiste võõrandamine toimunud kuue kuu jooksul arvates ehitise kasutusele võtmisest.

Mõju on ebaoluline. Ebasoovitavate mõjude risk on väike. Maksuhalduri andmetel puudutab see muudatus ca 100 isikut, kes müüvad uusi ehitisi, kuid esitavad valeandmeid nende kasutamise kohta. Maksukohustuslased, kes võõrandavad ehitise aasta jooksul pärast selle esmast kasutuselevõttu, peavad ehitise võõrandamist maksustama. Samas ehitise maksustamise korral on õigus selle soetamisel tasutud sisendkäibemaksu maha arvata. Maksustamisele kuulub lisandväärtus, mille moodustavad tööjõukulu ja kasum. Käibemaksu kumulatsiooni ei teki. Muudatus, mille tulemusena maksustatakse kõiki uusi ehitisi, parandab samas konkurentsitingimusi uusi ehitisi müüvate ettevõtete vahel.

Mõju sihtrühm 2: lõpptarbijad.

Mõju kirjeldus. Isikud, kellele võõrandatakse n-ö kasutuses olnud uus ehitis, saavad selle osta käibemaksuvabalt ehk hinnaga, mille korral kauba võõrandaja tööjõukulu ja kasum on käibemaksuga maksustamata. Samas ei taga see hinnalangetust, kuna soodsate turuolude korral saab müüja jätta käibemaksu osa oma kasumiks.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike või puudub. Lõpptarbijad, eelkõige füüsilised isikud, ostavad elu jooksul harva uue elamu või eluruumi. Suur osa neist ei osta seda elu jooksul kordagi. Eeldatavalt ei ole muudatusel sellist mõju uute ehitiste müügihindadele, et uute ehitistega tehtavate tehingute arv ja füüsiliste isikute soov soetada uut ehitist väheneb.

Mõjutatud sihtrühm on väike – ca 360 isikut aastas. Kogu elanikkonnast ja isikutest, kes ei ole

maksukohustuslased, moodustab see tühise osa. Maksuhalduri andmetel tehti 2023. aastal uute ehitistega 480 tehingut, kus müüja on jätnud käibe deklareerimata, viidates selle kasutusele enne võõrandamist. Sealjuures olid ostjatest 75% lõpptarbijad, kes ehitise maksustamisel ei oleks sisendkäibemaksu maha arvata saanud. Maa-ameti andmetel müüdi 2023. aastal 3657 uut korterit. Arvestades, et lisaks korteritele müüakse ka muid ehitisi, mida kasutatakse elamiseks või muul viisil mitteettevõtluks, ja nende ostjad on 75% lõpptarbijast, saab eeldada, et muudatus võib puudutada 12% uue ehitise ostjatest.

Mõju on ebaoluline.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur.

Mõju kirjeldus. Maksuhaldurile on töömahukas üles leida maksukohustuslane, kes on esitanud valeandmeid ehitise maksuvaba võõrandamise kohta, ning tõendada, et esitatud andmed ei ole õiged. Muudatuse tulemusena selles valdkonnas valeandmete esitamine väheneb ja seetõttu väheneb ka maksuhalduri töökoormus uute ehitiste kontrollimisel. Maksuhaldur saab suunata vabanevat ressursi muude kontrollitoimingute tegemisele.

Mõju olulisus, ulatus ja sagedus on väike. Muudatus kergendab maksuhalduri tööd. Muudatusest mõjutatud maksupettusi on aastas ca 100 ning see ei too maksuhalduri töös kaasa olulisi muudatusi.

Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.3. Kavandatud muudatus: sisendkäibemaksu ümberarvestus põhivara kasutusele võtmisel (KMS § 32 lõige 4)

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus: kehtiva korra järgi saab maksukohustuslane põhivara soetamisel sisendkäibemaksu maha arvata selle põhjal, kuidas ta prognoosi kohaselt hakkab põhivara kasutama. Selline prognoosi järgi sisendkäibemaksu mahaarvamine motiveerib maksukohustuslasi esitama prognoosi tegelikkusest erinevalt. Valeandmeid esitatakse eelkõige uute eluruumide soetamisel. Maksuhaldurile väidetakse, et eluruumi hakatakse kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võetakse kasutusele maksuvaba käibe jaoks. Eelkõige väidetakse, et eluruum ostetakse müügiks, kuid tegelikult hakatakse seda üürima. Esineb ka juhuseid, kus ettevõtja plaanibki uusehitise osta müügiks, kuid plaan ei teostu ja antakse üürile. Kinnisasja kasutama hakkamisel maksuvaba käibe jaoks tuleb korrigeerida maha arvatud sisendkäibemaksu kümme aastat iga kalendriaasta lõpus 1/10 osas. Seega kehtiva korra kohaselt makstakse sel juhul maha arvatud sisendkäibemaks riigile tagasi kümne aasta jooksul. See annab maksueelise isikutele, kes prognoosivad põhivara kasutamist maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe jaoks. Seega parandab muudatus ka konkurentsitingimusi. Samuti vastab see muudatus paremini käibemaksuarvestuse põhimõttele, kuna sisendkäibemaks, mida hakatakse hiljem korrigeerima, arvatakse maha lähtudes sellest, milleks põhivara hakatakse kasutama, mitte prognoosist. Muudatus puudutab ka neid maksukohustuslasi, kes esialgu prognoosisid, et kasutavad põhivara maksuvaba käibe jaoks, aga tegelikult hakkavad kasutama maksustatava käibe jaoks. Nemad saavad põhivara kasutusele võtmisel maha arvata sisendkäibemaksu, mida nad soetamisel maha ei arvanud.

Kui prognoos põhivara kasutamise kohta erineb selle esmasest kasutamisest, tuleb muudatuse

kohaselt teha sisendkäibemaksu ümberarvestus maksustamisperioodil, millal põhivara esmaselt kasutusele võetakse, lähtudes põhivara kasutusotstarbest. Sel juhul ei ole maksukohustuslasel motivatsiooni esitada prognoosi, mis erineks esmasest kasutamisest. Maksukohustuslased esitavad vähem valeandmeid ja väheneb neile põhjendamatu eelise andmine.

Mõju ulatus on keskmine ja avaldumise sagedus on väike. See puudutab maksukohustuslasi, kes prognoosivad põhivara kasutamist erinevalt sellest, kuidas põhivara tegelikult esmalt kasutama hakatakse. Muudatus puudutab ettevõtte käibevahendite kasutamist. Maksukohustuslased, kes prognoosivad, et soetavad eluruumi maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult hakkavad kasutama seda üüriteenuse osutamiseks, ei saa muudatuse kohaselt tagastatud sisendkäibemaksu kasutada enam kümne aasta jooksul, vaid peavad põhivara kasutusele võtmisel tegema maha arvatud sisendkäibemaksu osas ümberarvestuse. Seega, sellistel ettevõtetel kaob turul eelis. Samas on positiivne mõju nendele maksukohustuslastele, kes kavandavad soetada põhivara maksuvaba käibe jaoks, kuid enne kasutusele võttu võõrandavad selle, kuna muudatuse kohaselt saavad nad maha arvata kogu sisendkäibemaksu põhivara võõrandamise kuul, mitte enam ehitiste puhul kümne aasta jooksul.

Mõjutatud sihtrühm on väike, ca 600 isikut aastas ehk 0,5% maksukohustuslastest (119 000). Muudatus puudutab eelkõige maksukohustuslaste soetatud eluruume. Teiste põhivarade korral üldjuhul prognoos ei erine sellest, milleks põhivara tegelikult kasutama hakatakse. Eluruume soetavaid äriühinguid, kes on soetamisel sisendkäibemaksu maha arvanud, on maksuhalduri analüüsi kohaselt aastatel 2020–2022 olnud keskmiselt 684 aastas, seejuures riskiga (s.o kahtlusega, et prognoos ei vasta tegelikule kasutusele) on neist 52% ehk 356 ettevõtet aastas. Selliste ettevõtete kontrollide käigus on maksuhalduri tuvastatud rikkumistest ca 80% puhul tegemist juhtumitega, kus soetatud kinnisasja esmane kasutus ei vastanud sisendkäibemaksu mahaarvamisel esitatud prognoosile. Muudatus puudutab nii neid maksukohustuslasi, kes eluruumi kasutusele võtmise aastal teevad sisendkäibemaksu ümberarvestuse ise 1/10 osas, kui ka neid, kes on põhjendamatuult selle arvestuse tegemata jätnud. Seega muudatus puudutab ca 600 isikut aastas.

Mõju olulisus on väike. Ebasoovitavate mõjude risk on väike. Maksukohustuslased, kes prognoosivad, et hakkavad põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad kasutusele maksuvaba käibe jaoks, saavad kehtiva korra järgi sisendkäibemaksu maha arvata prognoosi kohaselt, mille maksavad riigi tuludesse tagasi kinnisasjade puhul kümne aasta ja muu põhivara puhul viie aasta jooksul. Kui ettevõtte prognoosib, et hakkab põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtab esmalt kasutusele maksuvaba käibe jaoks, peab muudatuse kohaselt põhivara kasutusele võtmisel maha arvatud sisendkäibemaksu riigi tuludesse tagasi maksma. Samas maksukohustuslane, kes vastupidi prognoosib põhivara kasutamist maksuvaba käibe jaoks, kuid tegelikult võtab esmalt kasutusse maksustatava käibe jaoks, saab sisendkäibemaksu maha arvata kogu ulatuses selle kasutusele võtmisel. Seega muudatus puudutab ettevõtte käibevahendite kasutamist. Selline käibemaksuarvestus, mis lähtub sellest, milleks tegelikult hakatakse põhivara kasutama, vastab rohkem käibemaksuarvestuse põhimõttele. Edaspidist põhivara soetamisel sisendkäibemaksu iga-aastast korrigeerimiskorda ei muudeta.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele.

Mõju sihtrühm: maksuhaldur

Mõju kirjeldus. Maksuhalduril üldjuhul ei ole võimalik enne põhivara kasutuselevõttu kontrollida maksumaksja esitatud informatsiooni õigsust selle plaanitava kasutamise kohta. Kui maksumaksja väidab, et soetab eluruumi müügiks või majutusteenuse osutamiseks, kuid

tegelikult annab selle maksuvabalt üürile, on maksuhalduril raske tõendada, et ta seda ei tee, kui eluruumi ei ole veel kasutusele võetud. Maksuhaldur on vaidlustanud maksumaksja väidet juhul, kui maksuhaldurile esitatakse informatsioon, et eluruum soetatakse maksustatava käibe jaoks, kuid samas pannakse kinnisvara portaali üürikuulutus. Kuid kuulutuste jälgimine ja vaidlustamine on töömahukas ega anna ka igakordset tulemust. Muudatuse tulemusena kaob maksukohustuslasel motivatsioon esitada prognoos põhivara kasutamise kohta erinevalt selle esmasest kasutuselevõtust. See kergendab maksuhalduri tööd ja võimaldab ressursi paremini kasutada.

Mõju olulisus ja ulatus on väike. Muudatus kergendab maksuhalduri tööd, kuid see ei too maksuhalduri töös kaasa olulisi muudatusi.

Muudatuse avaldumise sagedus on keskmine. Kõnealuse probleemiga puututakse kokku regulaarselt, kuid mitte iga päev. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.4. Kavandatud muudatus: käibedeklaratsiooni andmete esitamine (KMS § 2 lõike 3¹ punkt 5, § 15 lõige 3¹, §-d 26–28 ning § 30 lõige 6).

Mõju valdkond 1: majanduslik mõju.

Mõju sihtrühm: maksukohustuslased.

Mõju kirjeldus: maksuhaldur ajakohastab käibedeklaratsioonide IT-rakendusi eesmärgiga muuta maksukohustuslastele maksukohustuse täitmine lihtsamaks ja mugavamaks. Rahandusministri määrusega kehtestatud deklaratsioonivormid asendatakse andmekoosseisudega. IT-lahendusega luuakse võimalus maksukohustuslasel esitada masin-masin-liidese kaudu maksuhaldurile oma raamatupidamisest algandmed, mille alusel arvutatakse välja isiku maksukohustus. Andmekoosseisude kehtestamisel lähtutakse põhimõttest, et selliseid andmeid, mis on maksuhaldurile muude vorminõuete täitmise kaudu esitatud või on kättesaadavad teistest andmekogudest, andmekoosseisu ei arvata.

Mõju ulatus on keskmine, kuna maksukohustuslasele toovad maksuhalduri IT-rakenduste muudatused andmete esitamisel kaasa vajaduse muuta ka oma kasutatavat IT-rakendust. Näiteks andmete esitamisel masin-masin-liidese kaudu, sealhulgas failist laadimisel e-MTA kliendirakenduses, on vaja teha muudatusi faili struktuurides. Tegemist on suhteliselt mahukate muudatustega. Samas säilib maksukohustuslasele võimalus esitada andmed manuaalselt või failist laadides e-MTA kliendirakenduses masin-masin-liidest kasutamata.

Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna maksukohustuslase jaoks on tegemist ühekordse tegevusega. Ta peab end deklaratsiooni algandmete esitamist puudutavate muudatustega kurssi viima ja vajalikud IT-arendused tegema. Kui maksukohustuslane eelistab senist andmete esitamise viisi mitte muuta, ei kaasne ka lisakulusid. Majandustarkvara arendajad peavad tegema muudatusi oma IT-süsteemides ja süsteemi genereeritavate failides. Aruandlust lihtsustavate andmepõhise aruandluse arendamise tarkvara arendusi toetab riik reaalmajanduse toetusmeetmetest¹¹. Väikeettevõtjale on tasuta kasutamiseks riigi arendatud veebipõhine raamatupidamistarkvara „e-arveldaja“¹².

Mõjutatud sihtrühma suurus: käibedeklaratsiooni esitajaid, sealhulgas piiratud maksukohustuslasi, on igal kuul umbes 120 000.

¹¹ <https://realtimeeconomy.ee/reaalajamajanduse-toetusmeetmed>.

¹² <https://e-arveldaja.rik.ee/>.

Järeldus mõju olulisuse kohta: muudatused ei ole olulise mõjuga, kuna nendega ei kaasne isikutele kohustust muuta käibedeklaratsiooni andmete esitamise viisi. Maksukohustuslasel on võimalus tehnilise lahenduse loomisega muuta käibedeklaratsiooni andmete esitamine koos arve andmetega lihtsamaks ja mugavamaks ning sel viisil vähendada halduskoormust. Ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

Mõju valdkond 2: mõju riigiasutuste korraldusele

Mõju sihtrühm: maksuhaldur

Mõju kirjeldus. Andmekoosseisul põhinev aruandlus parandab esitatavate andmete kvaliteeti. Maksukohustuslaste masin-masin-liidese kaudu esitatavate algandmete automaatse töötlemise tulemusena väheneb maksuhalduri töökoormus olenevalt sellest, kui paljud maksukohustuslased sellist automaatset andmete esitamise võimalust kasutama hakkavad.

Mõju olulisus, ulatus ja sagedus on keskmine, kuna ei tekita maksuhaldurile pikemas perspektiivis lisakoormust. IT-lahendustega väljatöötamisega seotud töökoormuse kasv on ühekordne. Mõningal määral suurendavad töökoormust IT-arenduste hooldus- ja jätkuarendused. Nimetatud kulud on välja toodud punktis 7. Ebasoovitavaid mõjusid ei kaasne.

6.5. Kavandatud muudatused, mis puudutavad virtuaalselt üritustel osalemise võimaldamist ning kasutatud kaupade, originaalkunstiteoste ning kollektsiooni- ja antiikesemete edasimüügi käibemaksuga maksustamise erikorda (KMS §-d 10 ja 41) on tehnilist laadi õigusselguse tagamiseks. Muudatus ei too kaasa ettevõtjatele kohustusi.

6.6. Koondhinnang mõju olulisusele. Kokkuvõttes saab eeldada, et ettevõtjatele, sealhulgas füüsilisest isikutest ettevõtjatele, kavandatud muudatused halduskoormuse kasvu kaasa ei too ja halduskoormus üldjoontes ei muutu. Riigiasutuste töökoormus kokkuvõttes väheneb, arvestades IT-lahendustega tegevuste automatiseerimist, ning ehitiste ja põhivara käibemaksuarvestuse muudatusi, mis vähendavad maksuhalduri kontrollitegevuse vajadust.

7. Seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

7.1. Maksuhalduri hinnangul on IT-arenduse, mis puudutab väikeettevõtete erikorda (KMS § 19¹), kogukulu 2024. aastal 1,7 mln eurot ning alates 2025. aastast jätkuarenduste ja hoolduskulu 350 000 eurot aastas. Kulud kaetakse maksuhalduri eelarvest. Muudatuse mõju käibemaksu laekumisele on väheoluline.

Väikeettevõtete erikorra ja maksukohustuslasena registreerimise tingimuste muutmise mõju tuleneb teise liikmesriigi ettevõtja õigusest tegutseda Eestis maksukohustuslasena registreerimata kuni 40 000 euro (maksukohustuslasena registreerimise piirmäär) ületamiseni. 2023. aasta statistika põhjal tegutses Eestis ligi 400 mitteresidentist ettevõtet, kelle aastane (maksustatav) käive jäi alla 40 000 euro. Nende tasutud käibemaks küündis 2023. aastal kokku 161 000 euronit. Seega muudatuse hinnanguline mõju küündib 0,16 mln euronit aastas, vähendades mitteresidentidest teiste liikmesriikide ettevõtete tasutatavat käibemaksu Eesti riigile.

7.2. Käibedeklaratsiooni andmete esitamist puudutav IT-arendus tehakse maksuhalduri aastate 2024–2025 arendusplaanis oleva arendusprojekti „Uus käibedeklaratsioon ja andmete edastamine XBRL GL formaadis“ käigus. Projekti kulu on 1,5 mln eurot ja see rahastatakse 1,3 mln euro ulatuses riigieelarve teadus- ja arendustegevuse eelarvest ja 200 000 euro

ulatuses maksuhalduri eelarvest. Käibemaksu deklareerimist puudutava muudatusega ei kaasne mõju käibemaksu laekumisele.

7.3. Uue ehitise käsitlemise muutmise ja põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestuse mõju.

Uue ehitise käsitlemise laiendamise, mille kohaselt tuleb maksustada lisaks ehitisele enne esmast kasutuselevõttu ka ehitise võõrandamist, mis on kasutusel olnud kuni aasta, mõju ei ole täpselt võimalik hinnata. Maksuhalduri riskianalüüsi andmetel jääb riigil saamata uusehitiste maksustamata jätmisest 2,7 mln eurot aastas. MTA kontrollide käigus on tuvastatud, et 75% juhtudest põhjendatakse maksustamata jätmist sellega, et ehitis on kasutusel olnud. Hinnanguliselt võib uue ehitise käsitlemise muudatus vähendada uusehitise käibemaksukahju poole võrra (56%), küündides 1,5 mln euronit aastas.

Põhivara kasutusele võtmisel sisendkäibemaksu ümberarvestuse mõju on hinnanguliselt 4,1 mln eurot aastas. Maksuhalduri hinnangul korrigeerib muudatuse tulemusena tõenäoliselt enamik maksukohustuslasi oma algselt maha arvatud sisendkäibemaksu vabatahtlikult täies ulatuses, kui selgub kasutusprognoozi muutmine. Osa maksumaksjatest, kes senini prognoosisid põhivara kasutamist erinevalt tegelikust kasutusest, esitavad edaspidi prognoosi selle järgi, milleks nad tegelikult põhivara kasutama hakkavad, kuna kaob motivatsioon saada maksueelis kümneks aastaks. Vähem seadusekuulekate isikute kontrollimisel suurenevad kontrollimenetluste tulemusena määratavad maksusummad, kuna muudatuse kohaselt tehakse ümberarvestus kohe kogu sisendkäibemaksu puhul (mitte enam 1/10 kaupa). Selle tulemusena on riigi ressursside kasutus kulutõhusam ning kontrollitegevusega jõutakse rohkemate maksudest kõrvalehoidjateni. Käibemaksutulu suurenemise mahtu ei ole aga eelnimetatud rühmade suuruse info puudumise tõttu võimalik täpselt hinnata, mistõttu on eeldatav mõju tuletatud eksperthinnangu alusel.

Maksuhalduri andmetel aitab muudatus vähendada hinnangulist ehitiste soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamiseiga seotud maksupettuste 11,2 mln suurust käibemaksukahju aastas hinnanguliselt 37% ehk 4,1 mln euro võrra aastas. Muudatus ei puuduta kõiki ehitiste soetamisel sisendkäibemaksu mahaarvamiseiga seotud maksupettusi ning muudatusega võib kaasneda pettusemustrite muutmine. Näiteks ehitiste esmase kasutamise kohta võidakse hakata esitama valeandmeid. Samas aitab meede maksuhalduri ressursi paremini kasutada ja tõhusamalt teha maksukontrolle. Maksuhalduril on laialdased kogemused ja tõhusad riskimudelid uute pettusemustrite tuvastamiseks. MKSi § 83 lõige 4 võimaldab näilikke tehinguid maksustamisel mitte arvestada.

7.4. Koondmõju riigieelarvele.

2025. aastast kehtima hakkavad seadusemuudatused vähendavad meie hinnangul maksukahju hinnanguliselt 5,6 mln eurot aastas (ehk 0,1% 2025. aastaks prognoositud käibemaksutulust), mille võrra käibemaksutulu suureneb. Väikeettevõtete erikorra ja maksukohustuslasena registreerimise tingimuste muutmisel on aga vähene negatiivne mõju (161 000 eurot) käibemaksu tasumisele. Seega on muudatuste koondmõju riigieelarvele käibemaksutulu kasvu arvelt 5,4 mln eurot.

8. Rakendusaktid

Muudatused toovad kaasa vajaduse muuta Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määrust nr 21 „Maksukohustuslaste registri põhimäärus“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisa 2.

Rahandusministri 28. detsembri 2009. a määrus nr 69 „Ühendusesisese käibe aruande vorm ja ühendusesisese käibe muutmise aruande vorm ning nende täitmise kord“¹³ ja rahandusministri 10. juuni 2014. a määrus nr 17 „Käibedeklaratsiooni vorm“ tunnistatakse kehtetuks¹⁴.

Kehtestatakse uus rahandusministri määrus „Käibedeklaratsiooni andmekoosseis“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 3.

Muudetakse rahandusministri 30. märtsi 2004. a määrust nr 39 „Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord“. Rakendusakti kavand on seletuskirja lisas 4.

9. Seaduse jõustumine

Seadus on planeeritud jõustuma 2025. aasta 1. jaanuaril. Sellest kuupäevast peavad liikmesriigid kohaldama nõukogu direktiividega (EL) 2020/285 ja (EL) 2022/542 sätestatud põhimõtteid.

Punktid 1, 5, 17–22 ja 25 on planeeritud jõustuma 2026. aasta 1. jaanuaril, mil maksuhaldur on planeerinud kasutusele võtta maksukohustuslastelt andmekoosseisude vastuvõtmiseks loodava IT-rakenduse.

10. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu on kooskõlastatud ministeeriumidega ning esitatud arvamuse avaldamiseks Maksu- ja Tolliametile, Eesti Kaubandus–Tööstuskojale, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Eesti Pangaliidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Kinnisvarafirmade Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule ning Ametiühingute Keskliidule. Märkuste ja ettepanekutega arvestamise tabel on seletuskirja lisas 5.

¹³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/107012021006>.

¹⁴ <https://www.riigiteataja.ee/akt/128062022019>.

Euroopa Liidu õigusallikate ja käibemaksuseaduse muudatuste võrdlustabelid

Euroopa Liidu õigusallika nimetus ja rekvisiidid:

Nõukogu direktiiv (EL) 2020/285, millega muudetakse direktiivi 2006/112/EÜ (mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi) väikeettevõtete erikorra osas ning määrust (EL) nr 904/2010 halduskoostöö ja teabevahetuse osas, mille eesmärk on teostada järelevalvet väikeettevõtete erikorra nõuetekohase kohaldamise üle (ELT L 62, 02.03.2020, lk 13–23).

Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 norm	Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 normi ülevõtmise kohustus	KMS säte	Kommentaarisid
Artikkel 1 (1) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 2 (1) (b) (i) muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikkel 1 (2) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 139 muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikkel 1 (3) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 167a muutmise)	Ei	-	Direktiivi normi ajakohastamine.
Artikkel 1 (4) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 169a muutmise)	Jah	§ 29 (1)	
Artikkel 1 (5) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 220a (1) muutmise)	Jah	§ 37	KMSi muudatuse ei ole vajalik, kuna ka kehtiva korra kohaselt ei ole maksukohustuslasena registreerimata isikul arve väljastamise kohustust.
Artikkel 1 (6) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 270 (a) muutmise)	Valikuline	-	Eesti ei rakenda asjaomast erisust ühendusesisese käibe aruande esitamisel.
Artikkel 1 (7) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 272 (1) muutmise)	Ei		Direktiivi normi ajakohastamine.
Artikkel 1 (8) (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatükki lisatakse -1. jagu)	Jah	§ 19 ¹ (3)	
Artikkel 1 (9) (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatüki 2. jao pealkirja muutmise)	Ei	-	Direktiivi muudatus seotud astmelise maksuvabastuse kaotamisega, mida Eesti ei rakenda.
Artikli 1 (10) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 282 muutmise)	Ei	-	Direktiivi muudatus seotud astmelise maksuvabastuse kaotamisega, mida Eesti ei rakenda.

Artikli 1 (11) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 283 (1) muutmise)	Jah	§ 19 lõige 1 ¹	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (1))	Jah	§ 19 (1) ja (2)	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (2))	Jah	§ 19 (1 ¹), § 19 (3) ja (4)	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (3))	Jah	§ 19 ¹ (1) ja (2)	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (4))	Jah	§ 19 ¹ (5), (13)	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (5))	Jah	§ 19 ¹ (6) ja (7)	
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284 (6))	Jah	§ 19 ¹ (10)	
Artikli 1 (13) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284a)	Jah	§ 19 ¹ (4), (5)	
Artikli 1 (13) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284b)	Jah	§ 19 ¹ (8), (9)	
Artikli 1 (13) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284c)	Jah	§ 19 ¹ (4), (8) ja (10)	
Artikli 1 (13) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284d)	Jah	§ 19 (3), (4) ja § 19 ¹ (12)	
Artikli 1 (13) (direktiivi 2006/112/EÜ artikkel 284e)	Jah	§ 19 ¹ (11)	
Artikli 1 (14) (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid 285, 286 ja 287 jäetakse välja)	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.
Artikli 1 (15) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 288 muutmise)	Jah	§ 19 ¹ (3)	
Artikli 1 (16) (direktiivi 2006/112/EÜ lisatakse artikkel 288a)	Jah	§ 19 ¹ (14), (15) ja § 22 (1)	
Artikli 1 (17) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 290 muutmise)	Valikuline	-	
Artikli 1 (18) (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.

291 ja 292 jäetakse välja)			
Artikli 1 (19) (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatükki lisatakse jagu 2a)	Valikuline	-	Eestis ei ole maksukohustuslasena registreerimata isikul direktiivi XII jaotise 1. peatüki jaos 2a sätestatud kohustusi.
Artikli 1 (20) (direktiivi 2006/112/EÜ XII jaotise 1. peatüki 3. jagu jäetakse välja)	Ei	-	Direktiivi normide tehnilised kohandused.
Artikli 1 (21) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 314 muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikli 1 (22) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 334 muutmise)	Ei	-	Viite muudatus direktiivi normis.
Artikkel 3	jah		KMSi muudatused jõustuvad 2025. a 1. jaanuaril.

Euroopa Liidu õigusallika nimetus ja rekvisiidid:

Nõukogu direktiiv (EL) 2022/542, millega muudetakse direktiive 2006/112/EÜ ja (EL) 2020/285 käibemaksumäärade osas (ELT L 107, 06.04.2022, lk. 1–12).

Nõukogu direktiivi (EL) 2022/542 norm	Nõukogu direktiivi (EL) 2020/285 normi ülevõtmise kohustus	KMSi säte	Kommentaariid
Artikli 1 (1) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 53 muutmise)	Jah	§ 10 (2) 2 ¹) ja (4) 2 ¹)	
Artikli 1 (2) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 54 muutmise)	Jah	§ 10 (2) 2) ja (4) 2)	
Artikli 1 (5) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 94 muutmise)	Jah	-	KMSi muutmise pole vajalik, kuna Eesti ei kohalda sättes viidatud kaupadele vähendatud maksumäära.
Artikli 1 (7) (direktiivi 2006/112/EÜ lisatakse artikkel 98a)	Jah	-	KMSi muutmise pole vajalik, kuna Eesti ei kohalda sättes viidatud kaupadele vähendatud maksumäära.
Artikli 1 (12) (direktiivi 2006/112/EÜ artiklid 102 ja 103 jäetakse välja)	Ei	-	

Artikli 1 (20) (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 316 (1) muutmine)	Jah	§ 41 (1) 1) ja (5) 3)	
Artikkel 2 (direktiivi 2006/112/EÜ artikli 288 muutmine)	Jah	§ 19 ¹ (3)	

VABARIIGI VALITSUS MÄÄRUS

Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruse nr 21 „Maksudokumentide registri põhimäärus“ muutmise

Määrus kehtestatakse maksukorralduse seaduse § 17 lõike 1 alusel.

§ 1. Määruse muutmise

Vabariigi Valitsuse 7. märtsi 2019. a määruses nr 21 „Maksudokumentide registri põhimäärus“ tehakse järgmised muudatused:

- 1) määruse § 3 lõiget 1 täiendatakse punktiga 17 järgmises sõnastuses:
„17) käibemaksuseaduse § 19 lõikes 1¹ nimetatud isik ja väikeettevõtete erikorra rakendaja käibemaksuseaduse § 19¹ tähenduses, kelle andmeid säilitatakse ja töödeldakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010, halduskoostöö ning maksupettuste vastase võitluse kohta käibemaksu valdkonnas (ELT L 268, 12.10.2010, lk 1–18), artikli 17 lõike 1 punkti g, artikli 21 lõike 2b ja peatüki Xa alusel.“;
- 2) paragrahvi 27 lõike 2 punktis 1 asendatakse sõnad „kehtestatud käibedeklaratsiooni vormidel esitatud andmed“ sõnadega „käibedeklaratsioonil ette nähtud andmed“;
- 3) paragrahvi 34¹ lõike 2 punktis 4 asendatakse tekstiosa „käibedeklaratsiooni lisa vormil „KMD INF““ sõnaga „käibedeklaratsioonil“;
- 4) määrust täiendatakse §-ga 54¹ järgmises sõnastuses:
„§ 54¹. Väikeettevõtete erikorra rakendus
 - (1) Väikeettevõtete erikorra rakenduse ametlik lühend on VKE.
 - (2) Väikeettevõtete erikorra rakendusse kantakse andmed, mis on ette nähtud komisjoni rakendusmääruse (EL) 2021/2007, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EL) nr 904/2010 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses väikeettevõtete erikorraga (ELT L 407, 17.11.2021, lk 27–36), II ja III lisas.“;
- 5) paragrahv 56 tunnistatakse kehtetuks;
- 6) paragrahvi 58 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „48–53¹“, tekstiosaga „54¹“;
- 7) paragrahvi 58 lõikes 3 asendatakse tekstiosa „55 ja 56“ tekstiosaga „ja 55“;
- 8) paragrahvi 63 lõike 2 punktis 1¹ asendatakse tekstiosa „§-s 32³ nimetatud alamregistri“ tekstiosaga „§-des 32³ ja 54¹ nimetatud alamregistrite“;
- 9) paragrahvi 63 lõike 2 punktis 4 asendatakse tekstiosa „55 ja 56“ tekstiosaga „ja 55“;

10) paragrahvi 74 lõike 2 punktis 4 asendatakse tekstiosa „§-des 17 ja 56 nimetatud alamregistrite“ tekstiosaga „§-s 17 nimetatud alamregistri“;

11) paragrahvi 74 lõike 2 punkti 7 täiendatakse pärast tekstiosa „48–53¹“ tekstiosaga „, 54¹“;

12) määrust täiendatakse §-ga 81⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 81⁴. Ühendusesisese käibe aruande rakenduse andmete säilitamine ja hävitamine

Kuni 1. jaanuarini 2026. a peetava ühendusesisese käibe aruande rakenduse andmeid säilitatakse kuni 31. detsembrini 2030. a. Pärast seda kuupäeva andmed hävitatakse viivitamata.“.

§ 2. Määruse jõustumine

(1) Määruse § 1 punktid 1, 4, 6, 8 ja 11 jõustuvad 1. jaanuaril 2025. aastal.

(2) Määruse § 1 punktid 2, 3, 5, 7, 9, 10 ja 12 jõustuvad 1. jaanuaril 2026. aastal.

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaja Kallas

Peaminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev

Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Taimar Peterkop

Riigisekretär

RAHANDUSMINISTER
MÄÄRUS

Käibedeklaratsiooni andmekoosseis

Määrus kehtestatakse käibemaksuseaduse § 27 lõike 1 alusel.

§ 1. Käibedeklaratsiooni andmekoosseis

(1) Määrusega kehtestatakse käibedeklaratsiooni tehingute ja toimingute koosseis (lisa).

(2) Andmete edastamisel esitatakse:

- 1) maksukohustuslase registri- või isikukood;
- 2) maksustamisperiood.

(3) Maksuhaldur eeldab käibedeklaratsioonil kauba impordilt arvestatud käibemaksu maksukohustuslasel, kes on kirjalikult teavitanud maksuhaldurit ja saanud maksuhaldurilt õiguse tasuda kauba impordilt arvestatavat käibemaksu käibedeklaratsioonil käibemaksuseaduse § 38 lõigetes 2¹–2³ sätestatud tingimustel.

§ 2. Erisused väljastatud ja saadud arvete andmete kajastamisel

(1) Maksuhaldurile edastatakse juriidilisele isikule, füüsilisest isikust ettevõtjale ning riigi-, valla- ja linnaasutusele väljastatud ning nendelt saadud arvete andmed, millele kauba võõrandaja või teenuse osutaja on märkinud käibemaksu standard- või soodusmääraga maksustatava käibe, välja arvatud käibemaksuseaduse §-s 40 sätestatud erikorra alusel edastatud arvete andmed, kui arve või arvete kogusumma ilma käibemaksuta on maksustamisperioodil ühe tehingupartneri kohta vähemalt 1000 eurot.

(2) Andmete edastamisel tehingupartneri registri- või isikukoodi märkimata jätmine ei ole aluseks käibedeklaratsiooni esitamata jäetuks lugemiseks maksukorralduse seaduse § 90 lõike 2 mõttes, kui maksuhalduril on võimalik isik tuvastada esitatud andmete põhjal.

(3) Käibedeklaratsioonil kajastatakse väljastatud arvete kohta järgmised andmed:

- 1) tehingupartneri registri- või isikukood;
- 2) arve number;
- 3) arve kuupäev (pp.kk.aaaa);
- 4) arve kogusumma ilma käibemaksuta;
- 5) maksumäär;
- 6) maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastamisele kuuluv maksustatav käive;
- 7) kreditarve aluseks oleva arve kuupäev.

(4) Väljastatud arvete andmeid, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 6 nimetatud maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastamisele kuuluv maksustatav käive, ei kajastata käibedeklaratsioonil, kui:

- 1) arve on väljastatud füüsilisele isikule (välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtjale) või mitteresidendile, kellele ei ole omistatud maksukohustuslaste registri registrikoodi;

- 2) arve ei sisalda käibemaksu standard- või soodusmääraga maksustatavat käivet (näiteks üksnes maksuvaba käibe, 0% käibemaksumääraga maksustatava käibe ja käibena mittekäsitatava tehingu või toimingu kohta edastatud arve);
- 3) arve on väljastatud üksnes reisiteenuste käibemaksuga maksustamise erikorra alusel (käibemaksuseadus § 40);
- 4) arve on väljastatud selliste tehingute või toimingute eest, millele laieneb seaduse alusel kutse- või ametisaladuse hoidmise kohustus. Teenuse saaja võib kajastada arvete andmeid, millele laieneb kutse- ja ametisaladuse hoidmise kohustus.

(5) Saadud arvete andmeid ei kajastata käibedeklaratsioonil, kui arvele märgitud käibemaks ei kuulu sisendkäibemaksuna mahaarvamisele.

(6) Käibedeklaratsioonil kajastatakse Eestis käibemaksukohustuslasena registreeritud isikutelt saadud arvete kohta järgmised andmed:

- 1) tehingupartneri registri- või isikukood;
- 2) arve number;
- 3) arve kuupäev (pp.kk.aaaa);
- 4) arve kogusumma ilma käibemaksuta;
- 5) maksustamisperioodil käibedeklaratsioonil kajastatud sisendkäibemaksu summa.

(7) Käibedeklaratsioonil kajastatakse ühendusesiseste tehingute kohta järgmised andmed:

- 1) ostja riigi tunnus, välja arvatud punktides 7 ja 8 nimetatud juhtudel;
- 2) ostja käibemaksukohustuslasena registreerimise number, välja arvatud punktides 7 ja 8 nimetatud juhtudel;
- 3) kauba ühendusesisese käibe väärtus;
- 4) 0% määraga maksustatav teise liikmesriigi maksukohustuslasele osutatud teenuste käibe, sealhulgas ettemaksu väärtus;
- 5) kauba ühendusesisese käibe, võõrandaja kolmnurktingus, väärtus;
- 6) kauba ühendusesisese käibe, edasimüüja kolmnurktingus, väärtus;
- 7) kauba ühendusesisese käibe, uue transpordivahendi võõrandamine teise liikmesriigi käibemaksukohustuslasena registreerimata isikule, väärtus;
- 8) kauba ühendusesisene käive, aktsiiskauba võõrandamine teise liikmesriigi käibemaksukohustuslasena registreerimata isikule, väärtus;
- 9) kauba ühendusesisene käive, mis on tolliagentuuri poolt kauba importija eest (tolliprotseduuri kood 42) deklareeritav käive.

§ 3. Määruse kehtetuks tunnistamine

Rahandusministri 10. juuni 2014. a määrus nr 17 „Käibedeklaratsiooni vorm“ tunnistatakse kehtetuks.

§ 4. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1.jaanuaril 2026. aastal.

(allkirjastatud digitaalselt)
Mart Võrklaev
Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Merike Saks
kantsler

Lisa. Käibedeklaratsioon andmekoosseis

RAHANDUSMINISTER
MÄÄRUS

**Rahandusministri 30. märtsi 2004. a määruse nr 39
„Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu
ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord
ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba
või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord“
muutmise.**

Määrus kehtestatakse käibemaksuseaduse § 32 lõike 6 alusel.

§ 1. Rahandusministri 30. märtsi 2004. a määruses nr 39 „Osaliselt mahaarvatud sisendkäibemaksu ümberarvutuse käibedeklaratsioonis kajastamise kord ja soetatud põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeerimise kord“ tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõige 1 sõnastatakse järgmiselt:

„Põhivara ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeeritakse põhivara esmasel kasutusele võtmisel, kui see erineb põhivara soetamisel prognoositud maksustatava käibe tarbeks kasutamise osatähtsusest. Sisendkäibemaks korrigeeritakse täies ulatuses selles maksustamisperioodis, millal põhivara kasutusele võetakse. Edaspidi korrigeeritakse sisendkäibemaks iga kalendriaasta lõpul, lähtudes põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise tegelikust osatähtsusest sellel kalendriaastal.“;

2) paragrahvi 2 lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmiselt:

„Kui põhivara võetakse kasutusele hiljem, kui see võetakse kasutuses oleva põhivarana arvele, loetakse kasutusele võtmisele eelnevaid aastaid selliselt, nagu põhivara esmalt kasutama hakatakse.“;

3) paragrahvi 3 lõiget 1 sõnastatakse järgmiselt:

„Kinnisasja ning selle tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse sisendkäibemaksu korrigeeritakse kinnisasja esmasel kasutusele võtmisel, kui see erineb kinnisasja ning selle tarbeks kauba soetamisel või teenuse saamisel prognoositud maksustatava käibe tarbeks kasutamise osatähtsusest. Sisendkäibemaks korrigeeritakse täies ulatuses selles maksustamisperioodis, millal kinnisasi kasutusele võetakse. Edaspidi korrigeeritakse sisendkäibemaks iga kalendriaasta lõpul, lähtudes põhivara maksustatava käibe tarbeks kasutamise tegelikust osatähtsusest sellel kalendriaastal.“;

4) paragrahvi 3 lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmiselt:

„Kui kinnisasi võetakse kasutusele hiljem, kui see võetakse kasutuses oleva põhivarana arvele, loetakse kasutusele võtmisele eelnevaid aastaid selliselt, nagu kinnisasja esmalt kasutama hakatakse.“.

§ 2. Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025. aastal.

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev
Rahandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)
Merike Saks
Kantsler

Märkustega arvestamise tabel

Arvamuse esitaja kommentaar	Rahandusministeeriumi seisukoht
Justiitsministeerium	
Märkused on normitehnilised ja mõju kohta.	Märkustega on arvestatud, välja arvatud soovituselgi teha eraldi paragrahv (§ 19.2) erikorra rakendamise erisuste/lõpetamise kohta. Meie hinnangul selline ühe erikorra tükeldamine mitmesse paragrahvi ei tee seaduse teksti selgemaks, arvestades, et KMS sisaldab mitmeid erikordasid, mis kõik on vastavalt reguleeritud ühes paragrahvis.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	
Erikorra kasutamine peaks väikeettevõtjatele tähendama tõepoolest halduskoormuse vähenemist, mitte suurenemist. Me ei saa lõpuni nõustuda seletuskirjas (lk 18) toodud väitega, et erikorra kasutamine ei mõjuta ettevõtja igapäevast tegevust, kuivõrd erikorra kasutamisega kaasnevad ettevõtjale erinevad kohustused, nt kvartaalsete aruannete esitamise kohustus, teatud teavitamiskohustused jm. Seletuskirja tuleks täiendada, tuues täpsemini välja, milline on ettevõtja halduskoormus väikeettevõtjate erikorra kasutamisel.	Osaliselt arvestatud. Võrreldes kehtiva korraga tuleb Eesti ettevõtjal teises liikmesriigis tegutsemisel ennast selles teises liikmesriigis registreerida käibemaksukohustuslasena, mis toob kaasa halduskoormuse teises liikmesriigis käibemaksukohustuslase kohustuste täitmisel. Sellisel isikul tekib uue erikorra rakendumisel valik, kas jätkata teises liikmesriigis käibemaksukohustuslasena tegutsemist või mitte, eeldusel, et on täidetud väikeettevõtete erikorra rakendamise tingimused. Väikeettevõtete erikorra rakendamine toob kaasa üksnes kvartaliaruannete esitamise kohustuse ja see halduskoormus ei ole võrreldav teises liikmesriigis tavamaksukohustuslaste kohustustega. Seletuskirja on täpsustatud.
Eesti Kinnisvarafirmade Liit	
I. Ehitise kohustusliku maksustamise laiendamine Eelnõu kohaselt laiendatakse uue ehitise või oluliselt parendatud ehitise kohustusliku maksustamist üheaastasele perioodile, mis järgneb ehitise (taas)kasutuselevõtule. Seletuskirjas selgitatakse seda mh sellega, et vastava võimaluse nägevat ette Direktiivi artikli 12 lõige 2. 1. Direktiiv sellist seadusemuudatust ei võimalda. Direktiivi kohaselt on mõeldav olukord, kus ehitise kohustuslik maksustamine rakendub üksnes (taas)kasutuselevõttust järgnevale esimesele võõrandamistingimule. Eeltoodu nähtub direktiivi järgnevast sõnastusest: „[...]“	Osaliselt arvestatud. I. 1. Käibemaksudirektiivi artikli 12 lõige 2 kohaselt võib liikmesriik kehtestada muid meetodeid peale ehitise esmase kasutuselevõtu. Eelnõu on täiendatud tingimusega, et maksustatakse vaid esimest võõrandamist pärast esmast kasutuselevõttu ühe aasta jooksul. See vastab käibemaksudirektiivis esitatud näitele. Võrreldes 04.03.2024 kooskõlastamisele saadetud eelnõu versiooniga jääb muudatuse eesmärk sisuliselt samaks. 2. Käibemaksu (lisandunud väärtuse maksu) põhimõte seisneb selles, et maksustatakse kaupade ja teenuste maksumust ning nende tarbeks kaupade ja teenuste soetamisel

ajavahemik esmasest kasutuselevõttust järgmise võõrandamiseni [...]“ Eelnõu kohaselt rakenduks kohustuslik maksustamine aga kõikidele võõrandamistingutele, mis tehtaks ühe aasta jooksul peale (taas)kasutuselevõttu.

2. Kavandatav muudatus tekitab põhjendamatult kõrgema maksukohustuse seadusekuulekatele maksumaksjatele. Maksumaksjad, kes võtavad ehitise kasutusele ning müüvad selle esimese aasta jooksul peavad tasuma käibemaksu müügihinnalt. Senise seaduse kohaselt ja olukorras, kus ehitist ei maksustatud vabatahtlikult optsiooni korras, pidi maksumaksja korrigeerima sisendkäibemaksu. Eeldusel, et kinnisvara projekt on olnud kasumlik suurendab sisendkäibemaksu korrigeerimine käibemaksukohustust vähem võrreldes müügihinnale käibemaksu lisamisega.

3. Seadusemuudatuse vajadust põhjendatakse paljasõnaliselt maksupettuste toimepanemisega. Esiteks, on seletuskirjas tunnistatud, et vastavate pettuste gruppide suuruse info puudub. Teiseks maksupettustega võitlemine ei või olla paljasõnaline ega tuua kaasa märgatavaid negatiivseid tagajärgi ausatele maksumaksjatele.

4. Kavandatav muudatus ei ole proportsionaalne. Eelnõu tagajärg on see, et kõikidele asjassepuutuvatele maksumaksjatele kaasneb kõrgem maksukohustus (vt ülal p 2) sõltumata sellest, kas esmane kasutuselevõtt on näilik või mitte. Minimaalsel juhul peab seadusekuulekatel maksumaksjatel säilima võimalus tõendada, et esmane kasutuselevõtt pole olnud näilik. Seega saab eelnõuga soovitud eesmärgi saavutada ka vähemproportsionaalse meetmega nähes selleks ette pööratud tõendamiskoormise.

II. Põhivara sisendkäibemaksu korrigeerimine Seaduse muudatust põhjendatakse sellega, et senine kord annab põhjendamatult eelise nendele maksukohustuslastele, kes esialgselt väidavad, et hakkavad põhivara kasutama maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult võtavad selle kasutusele maksuvaba käibe

makstud käibemaksu saab oma maksustatavalt käibelt arvestatud käibemaksust maha arvata ehk põhimõtteliselt maksustatakse ettevõtte enda lisatud väärtust (kasum ja tööjõukulu). Ehitise on kaup, mida tuleb maksustada nagu igat teist kaupa. Seega ehitise võõrandamise maksustamine aasta jooksul pärast selle (taas)kasutuselevõttu lähtub käibemaksuarvestuse põhimõttest ega ole põhjendatu.

3. Eelnõu pigem toetab maksukuulekaid maksukohustuslasi, kuna parandab ettevõtete konkurentsi. Üldjuhul uued ehitised võõrandatakse enne kasutuselevõttu ja maksustatakse käibemaksuga. Maksuhalduri hinnangul 100 ettevõtet jätab uusehitise käibemaksuga maksustamata, põhjendades seda sellega, et ehitise on kasutusele võetud. Need ettevõtted saavad kehtiva korra kohaselt konkurentsieelise võrreldes nendega, kes uusehitist maksustavad.

4. vt punktid 2 ja 3

II. Punktid 1 ja 2. Muudatus ei ole seotud üksnes maksupettuste vähendamisega. Eesmärk on seada sisendkäibemaksu mahaarvamine sõltuvusse prognoosi asemel sellest, milleks põhivara tegelikult kasutama hakatakse. Selline käibemaksuarvestuse kord, mis arvestab põhivara tegelikku kasutamist, vastab rohkem käibemaksuarvestuse põhimõttele. Muudatus ei puuduta neid isikuid, kes hakkavad põhivara kasutama nii, nagu nad prognoosisid. Samas muudatuse tulemusena kaob motivatsioon prognoosida põhivara soetamist maksustatava käibe jaoks, kuid tegelikult on plaanis see võtta kasutusse maksuvaba käibe jaoks. Seda, et prognoos ei vasta tegelikkusele, on maksuhalduril väga raske tõendada. Samuti ka maksukohustuslasel võib olla teatud juhtudel raske maksuhaldurile tõendada, milleks hakatakse põhivara kasutama. Need probleemid oluliselt vähenevad, kui eelnõu kohaselt tehakse ümberarvestus põhivara kasutusele võtmisel. Põhivara esmane kasutuselevõtt on esmane pidev eesmärgiline tegevus, mitte üks majutustehing. Seadusemuudatus ei välista maksuhalduri kontrolli, küll aga vähendab isikute ringi,

<p>jaoks. Eelnõu eesmärgina tuuakse välja ka maksuhaldurile valeinfo andmise vähendamise.</p> <p>1. Kavandatav muudatus on soovitud eesmärkide saavutamiseks sobimatu või väga ebaefektiivne – eelnõu kavandatava eesmärgi väärab see, kui esmane kasutuselevõtu tehing teha maksustatavana. Nt piisab sellest, et enne pikka eluruumi üüri osutada üks kord lühiajalist teenust nt AirBnB või booking.com kaudu. Eeltoodut möönab ka seletuskiri märkides, et muudatusega võib kaasneda pettusemustrite muutmine. Veelgi enam, muudatuse eesmärk võib olla vastupidine soovitule, sest loob neile petturlikele maksumaksjatele täiendava võimaluse küsida kogu käibemaks riigilt tagasi, kes prognoosi tegemisel ei taibanud seda riigilt tagasi küsida. Kogu käibemaksu tagasiküsimine esmase kasutuselevõtu pinnalt muutub petturitel ka lihtsamaks – enam ei pea koostama prognoose, mida maksuhaldur nagunii ei kippunud uskuma.</p> <p>2. Sisendkäibemaksu mahaarvamise korrigeerimise sidumine esmase kasutuselevõtuga on minimaalselt küsitav, sest ehitise kohustusliku maksustamise laiendamise (vt ülal ptk I.) osas liigutakse vastupidises suunas. Seejuures selgitab seletuskiri, et esineb näilikke esmaseid kasutuselevõtte. Seda enam jääb mõistmatuks, miks peaks sisendkäibemaksu korrigeerimisel lähtuma esmasest kasutuselevõtust.</p> <p>3. Eelnõu jätab lahendamata erikohtlemised sõltuvalt sellest, kas tegu on raamatupidamislikus mõttes 'põhivaraga' või 'kinnisvarainvesteeringuga' (RTJ 5 vs 6). Muudetav kord puudutab vaid põhivara. Ühtlasi juhhib EKFL tähelepanu, et mistahes muudatuste vastuvõtmisel tuleks anda mõistlik jõustumistähtaeg. Kinnisvaratehingud planeeritakse ja teostatakse teatavasti pika aja (aastate) jooksul. Täna planeeritud ja teostuses olevad projektid/tehingud ei tohiks majanduslikult negatiivselt mõjutatud saada.</p>	<p>kelle puhul tekib vajadus kontrolliks. Tõenäoliselt suur osa maksukohustuslasi, kes prognoosi esitasid endale sobivalt, ei hakka esitama maksuhaldurile valeandmeid põhivara tegeliku kasutamise kohta. Kuna kontrolliobjekte väheneb, saab maksuhaldur vähesematele objektidele suuremat tähelepanu pöörata, sealhulgas kontrollida lühiajalisi esmaseid maksustatavaid tehinguid.</p> <p>3. Kinnisvarainvesteering on samuti raamatupidamise seaduse kohaselt põhivara. RTJ 5 käsitleb materiaalselt ja immateriaalselt põhivara ja RTJ 6 kinnisvara investeeringut. Mõlemad juhendid käsitlevad põhivarasid.</p> <p>Muudatused ei ole seotud tehingutega, mida üldjuhul ette planeeritakse, seega need muudatused ei vaja pikka jõustumisaega.</p>
<p>Fast Track Education OÜ</p>	
<p>a) Ettepanek: Palun kaaluda võimalust lisada KMS paragrahvi 16 lõike 2 punkti 3 regionaalsed erisused või lisada summale miinimum. Hetkel on sõnastus: „Ehitise või</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Seletuskirja on täpsustatud.</p> <p>a) Ettepanek on vastuolus Euroopa Liidu Nõukogu direktiiviga 2006/112/EÜ. KMS</p>

selle osa on oluliselt parendatud, kui parendustega seotud kulutused ületavad vähemalt 10 protsenti ehitise või selle osa soetusmaksumust enne parendamist;” Kinnisvara väikeinvestoritel (nn flippijatel) on palve muuta 10 protsenti reeglit regiooni suuremaks või lisada summaline miinimum.

b) Kommentaar: Käibemaksuseadus, käesolev eelnõu ning seletuskiri räägivad kõik põhivarast. Kinnisvarainvestorid kajastavad enda projekte raamatupidamises Kinnisvarainvesteeringuna. Sellest on tekkinud arusaamatused, kas Kinnisvarainvesteering on eraldiseisva regulatsiooniga või on mõeldud, et Kinnisvarainvesteering on Põhivara alamliik? Raamatupidamise Toimkonna juhendid eristavad neid kahte ning RTJ 5 punkt 4 välistab selgelt Põhivara käsitluse kasutamise Kinnisvarainvesteeringu korral (Kinnisvarainvesteeringute kohta on eraldiseisev RTJ 6).

c) Kommentaar, sisaldab ettepanekut: Käibedeklaratsiooni asendamine andmekoosseisudega

Käesoleva muudatuse selgitus on tüüpiline näide, kus eesmärgina sõnastatakse ettevõtja elu lihtsustamine, kuid sisu on väga suure hulga ettevõtjate elu oluliselt keerukamaks muutmine ning oluliste püsivate lisakulude tekitamine. Ja ühegi ettevõtja elu ei lähe tegelikult lihtsamaks.

1) Suur osa väikeettevõtjaid ei kasuta majandustarkvara või ei kasuta seda jooksvalt. Tean seda kuna käesoleval ajal õpetan internetikoolituse raames enam kui 250-le väikeettevõtjale kuidas esmakordselt majandustarkvara kasutusele võtta ning see on väike hulk neist, kes sellist õpetust vajaksid. Need ettevõtjad sisestavad praegu 2024 märtsis esmakordselt kogu 2023 dokumente ehk jooksvalt tegid nad käibedeklaratsioone teisiti. 1.1) Kui nad kasutavad majandustarkvara, siis paljudel juhtudel selleks, et korra aastas kokku panna raamatupidamine majandusaasta aruande koostamiseks. 1.2) Jooksvalt peetakse käibemaksu üle arvestust tabelarvestuses ning kuu summa sisestatakse KMD

peab vastama nimetatud direktiivile. Käibemaks peab olema neutraalne ja tagama sarnase majandusliku sisuga tehingute ühetaolise maksustamise sõltumata sellest, kus regioonis tehing tehakse.

Käibemaksudirektiivi artikli 12 lõike 2 kohaselt võib liikmesriik kehtestada kriteeriumid, millist ehitist käsitatakse oluliselt parendatud ehitisena, mille võõrandamist tuleb maksustada. Nende kriteeriumite kehtestamisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärgi ning järgida neutraalse maksustamise põhimõtteid. Käibemaksudirektiivi kui ka käibemaksuseaduse eesmärgi kohaselt tuleb maksustada kaupade lisandunud väärtust. Käibemaksuseaduse kohaselt on ehitised parendatud, kui parendusega seotud kulutused ületavad vähemalt 10% ehitise või selle osa soetusmaksumust enne parendamist. Ei ole võimalik teha summalist erandit, mille puhul lisandunud väärtus ületab soetusmaksumust rohkem kui 10%.

b) Kinnisvarainvesteering on samuti raamatupidamise seaduse kohaselt põhivara. RTJ 5 käsitab materiaalsel ja immateriaalsel põhivara ja RTJ 6 kinnisvara investeeringut. Mõlemad juhendid käsitavad põhivarasid.

c) Käibedeklaratsiooni asendamine andmekoosseisudega on lisavõimalus esitada käibedeklaratsiooni masin-masin-liidese abil lihtsustatud kujul. Maksukohustuslasel on võimalus muuta käibedeklaratsiooni andmete esitamine koos arve andmetega lihtsamaks ja mugavamaks ning seeläbi vähendada oma halduskoormust. Maksukohustuslasele säilib võimalus esitada andmeid manuaalselt või failist, laadides e-MTA kliendirakenduses (eelnõu seletuskirja p 6.4 lk 22 ja 23). Muudatusega ei kaasne isikutele kohustust muuta oma käibedeklaratsiooni andmete esitamise viisi ega deklareerida rohkem andmeid kui käesoleval ajal, mida deklareeritakse käibedeklaratsiooni lisal KMD INF ja ühendusesisese käibe aruandel (KMS § 27 lg 1²). Kui müügiarveid on deklareerimisperioodil kokku alla 1000 euro,

deklaratsiooni ühe numbrina. Lisa 1 üle 1000 müükide kohta täidetakse käsitsi.

Planeeritud muudatus sisuliselt tekitab lisakohustuse igale väikeettevõtjale hakata kasutama ja tasuma majandustarkvara eest. Minimaalselt tähendab see 228 eurot + käibemaks lisakulu aastas (enamlevinud tarkvara Merit Aktiva Standard paketi aastatasu). Või tuleb käsitsi sisestada kõik arved e-MTA kliendirakenduses, mis tähendab tunde lisatööd võrreldes tänase olukorraga.

2) Väga paljudel ettevõtjatel pole eriti üle 1000 euroseid müüke ja seetõttu ei koguta klientide registrikood. Arvele läheb kliendi ettevõtte nimi (ja aadress) või klient lisab need ise enda arvele/kviitungile. Ainult üle 1000 euroste müükide korral otsitakse käsitsi üles ka registrikood.

2.1) Edaspidi peaks iga kliendi seostama konkreetse registrikoodiga, mis tähendab olulist käsitsi lisatööd nii väikeettevõtetele kui suurettevõtetele. Lisaks olulist ajakulu lisandumist igale ostule, mida väikeettevõtja teeb tavakauplusest (pool tundi iga ostu kohta mis kulub infoletis järjekorras seismisele).

3) Väikeettevõtjad kasutavad väga erinevaid e-poodide valmislahendusi – enamik neist ei toeta vaikumisi kliendi registrikoodi kogumist. Muudatus tekitab juurde olulisi arenduskulusid või välismaiste keskkondade puhul, millele ei saa lisaarendust teha, sunnib hiljem käsitsi lisama registrikood. Registrikoodide käsitsi lisamine jääb igakuiseks jooksvaks kohustuseks, mis suurendab vajadust klienditoe järele.

Lisaandmete küsimine müügil vähendab müüki. Iga e-poe pidaja teab, et iga lisalahter, mida klient peab täitma ostu vormistamiseks vähendab müüki. Kui klient ei tea enda ettevõtte registrikoodi, siis võib ta ostu edasi lükata või sootuks loobuda ostust.

Kokkuvõtvalt: mõju maksukohustuslastele on pigem suur ja püsiv.

d) Küsimus: Kas saan õigesti aru, et edaspidi ei edastata andmeid maksuvaba käibega väljastatud arvete kohta? Ei summaarselt ega üksikarvetena? Kuidas Maksuhaldur saab veenduda, et sisendkäibemaks on korrektselt korrigeeritud lähtuvalt müügist kui

saab ka edaspidi andmekoosseisus sisestada andmeid summerituna.

Nõuded käibedeklaratsiooni ja arvetele esitatavate andmete kohta ei muutu, kuid täpsustame selgituskirjas rahandusministri määruse „Käibedeklaratsiooni andmekoosseis“ kavandit (KMSi eelnõu seletuskirja lisa 3) selgitava punktiga, mille kohaselt sarnaselt kehtiva korraga andmete edastamisel tehingupartneri registri- või isikukoodi märkimata jätmine ei ole aluseks käibedeklaratsiooni esitamata jäetuks lugemiseks maksukorralduse seaduse § 90 lõike 2 mõttes, kui maksuhalduril on võimalik isik tuvastada esitatud andmete põhjal.

d) Maksuvaba käibe andmed jäävad jätkuvalt andmekoosseisu.

e) Andmekoosseisu jäävad ka sisendkäibemaksu korrigeerimise tulemusel sisendkäibemaksu vähenemine/suurenemine.

Maksuhalduril puudub info maksuvaba käibe olemasolu ja suuruse kohta?

e) Küsimus: Kuidas edaspidi kasutada praeguse KMD lahtrid 10 ja 11 ehk Täpsustused lahtrid? Mitmed ettevõtted peavad korrigeerima sisendkäibemaksu arvestust lähtuvalt müügikäibe osakaalust detsembri deklaratsioonil või jooksvalt. Näiteks olukorras kus ettevõtte osutab nii käibemaksuvabu teenuseid kui ka käibemaksuga teenuseid. Sellised ettevõtted on näiteks kinnisvara väljaürijad, kes pakuvad nii lühiajalist majutust kui pikaajalist üüri või ettevõtted, kes on otsustanud osa mitteiluruumidest välja üürida käibemaksuga ning osale üüridest lisada käibemaksu.